

55
19.06.2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
ФАКУЛЬТЕТ БІЗНЕСУ ТА СФЕРИ ОБСЛУГОВУВАННЯ
КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТУ, БІЗНЕСУ ТА МАРКЕТИНГОВИХ
ТЕХНОЛОГІЙ

КОЗЯР Андрій Павлович
(студент групи ПБ-5)

КВ

БАКАЛАВРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

ОРГАНІЗАЦІЯ НОРМУВАННЯ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВІ

(представлена на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»
галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності
076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»)

Допущено до захисту
протокол № 5
від 03.06.2024
зав. кафедри менеджменту,
бізнесу та маркетингових
технологій
д.е.н., проф. Остапчук Т.П.

[Signature]

Керівник роботи:

Ph.D. Zolotareva M.O.

[Signature]
(підпис)

Рецензент

к.е.н. доц. Найденов М.І.

[Signature]
(підпис)

Житомир, 2024

Анотація

Слободяник Я.В. Ефективність господарської діяльності підприємства та шляхи її підвищення. – Рукопис.

Бакалаврська кваліфікаційна робота представлена на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр», галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність». – Державний університет «Житомирська політехніка», Житомир, 2024.

У бакалаврській кваліфікаційній роботі розглянуто особливості обґрунтування та удосконалення системи забезпечення ефективності господарської діяльності підприємства. Досліджено теоретичні основи забезпечення ефективності господарської діяльності підприємства. Представлена аналітична оцінка сучасного стану та напрями підвищення ефективності господарської діяльності підприємства.

Ключові слова: ефект, результативність, ефективність господарської діяльності, рентабельність, резерви підвищення ефективності.

Annotation

Slobodanyk Y.V. The efficiency of the enterprise's economic activity and ways to increase it. - Manuscript.

The bachelor's qualification work is submitted for the Bachelor's degree, field of knowledge 07 "Management and administration" of specialty 076 "Entrepreneurship, trade and stock exchange activity". - Zhytomyr Polytechnic State University, Zhytomyr, 2024.

The bachelor's qualification thesis examines the features of substantiation and improvement of the system for ensuring the efficiency of the enterprise's economic activity. The theoretical foundations of ensuring the efficiency of the enterprise's economic activity have been studied. An analytical assessment of the current state and directions for increasing the efficiency of the enterprise's economic activity are presented.

Keywords: effect, effectiveness, efficiency of economic activity, profitability, reserves for improving efficiency.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	7
1.1. Економічний зміст та значення ефективності господарської діяльності підприємства.....	7
1.2. Фактори впливу та процес забезпечення ефективності господарської діяльності підприємства	15
1.3. Методичні аспекти оцінки ефективності господарської діяльності підприємства.....	23
1.4. Нормативно-правове та інформаційне забезпечення відносин у сфері ефективності господарської діяльності підприємства	31
Висновки до розділу 1	37
РОЗДІЛ 2. АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА СТАНУ ТА НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ТОРГОВИЙ ДІМ «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ».....	39
2.1. Організаційно-управлінський аналіз підприємства.....	39
2.2. Діагностика фінансово-економічного стану підприємства	46
2.3. Аналіз сучасного стану формування ефективності господарської діяльності підприємства.....	55
2.4. Напрями підвищення ефективності господарської діяльності підприємства.....	65
Висновки до розділу 2	74
ВИСНОВКИ.....	76
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	79
ДОДАТКИ.....	ПОМИЛКА! ЗАКЛАДКУ НЕ ВИЗНАЧЕНО.

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Глобалізація економіки та постійні зміни в умовах ринкової конкуренції ставлять підприємства перед постійною потребою вдосконалювати свою господарську діяльність для досягнення успіху. Ефективність господарської діяльності стає вирішальним фактором для забезпечення стабільності та конкурентоспроможності підприємства в умовах сучасного ринкового середовища. Розуміння та вивчення факторів, що впливають на ефективність господарської діяльності, має велике значення для розвитку теорії та практики управління підприємствами.

Економічна ефективність господарської діяльності є однією з ключових категорій, пов'язаних з досягненням стратегічних цілей розвитку підприємства. Головною проблемою щодо оцінки та застосування засобів підвищення економічної ефективності полягає в тому, як досягти найкращих фінансових результатів за умови максимально ефективного використання всіх наявних ресурсів.

З появою конкурентних відносин змінюється специфіка функціонування підприємств, що вимагає збільшення рівня ризику та зростання конкурентоспроможності для адаптації до економічних змін. Для успішного виживання в таких умовах необхідно раціонально визначати стратегію на ринку, проводити аналіз ефективності діяльності та розумно використовувати резерви для підвищення ефективності та конкурентоспроможності на ринку, а також постійно шукати нові можливості.

Актуальність проблеми полягає в тому, що вона дозволяє зосередитися на ідентифікації факторів, що визначають ефективність підприємства та способи їх оптимізації. Відмінність підходів до оцінки ефективності діяльності підприємств в різних галузях та у різних країнах створює необхідність в системному аналізі та порівнянні методів.

Вивчення ефективності господарської діяльності є актуальним завданням не лише для науковців, а й для практиків у сфері управління та бізнесу.

Дослідженню особливостей формування та підвищення ефективності діяльності підприємства присвячено значну кількість наукових праць таких учених, економістів та дослідників як: Бланк І.О., Гадзевич О.І., Мец В.О., Мелень О.В., Кучер Л.Ю., Єпіфанова І.Ю., Гуменюк В.С., Давидов О.І., Селіверстова Л.С., Скрипник О.В., Орлов О.А., Антонюк Р.Р., Огійчук М.Ф., Кучерява А.С., Янковець Т.М., Хмелевський О.В., Терещенко О.О., Рябенков О.В., Косік А.Ф.

Зазначене обумовило вибір теми, постановку мети та завдань бакалаврської кваліфікаційної роботи. Обрана тема повністю відповідає проблемам напряму підготовки за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність».

Метою бакалаврської кваліфікаційної роботи є узагальнення та подальший розвиток теоретико-методичних засад формування, а також визначення напрямів підвищення ефективності господарської діяльності ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ».

Поставлена мета обумовила вирішення наступних **завдань**:

- вивчити економічний зміст та значення ефективності господарської діяльності підприємства;
- дослідити фактори впливу та процес забезпечення ефективності господарської діяльності підприємства;
- узагальнити методичні аспекти оцінки ефективності господарської діяльності підприємства;
- вивчити нормативно-правове та інформаційне забезпечення відносин у сфері ефективності господарської діяльності підприємств;
- провести організаційно-управлінський аналіз діяльності підприємства
- здійснити діагностику фінансово-економічного стану підприємства;
- провести аналіз сучасного стану формування ефективності господарської діяльності підприємства;
- розробити напрями підвищення ефективності господарської діяльності підприємства.

Об'єктом дослідження у бакалаврській кваліфікаційній роботі виступає

процес забезпечення ефективності господарської діяльності підприємства, **предметом** – теоретичні, методичні та прикладні засади забезпечення ефективності господарської діяльності підприємства.

Методи дослідження. В ході дослідження були використані наступні методи: теоретичний метод - аналіз, класифікація, синтез, систематизація, узагальнення методичної та економічної літератури, посібників, книжок. Праксиметричні методи - вивчення й узагальнення, що дозволяє обґрунтувати напрями та проаналізувати їх вплив на стан забезпечення ефективності господарської діяльності підприємства. Емпіричні методи - спостереження та збір інформації, що дозволяє проаналізувати показники господарської діяльності та оцінити ефективність господарської діяльності ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ».

Інформаційною базою дослідження виступили фінансова та бухгалтерська звітність підприємства, наукові праці, статті, монографії українських та зарубіжних дослідників щодо проблеми ефективної господарської діяльності підприємств, нормативно-правові документи.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що запропоновано напрями забезпечення ефективності господарської діяльності підприємства на основі розробленого проекту диференціації продукту підприємства. Обґрунтовано економічний ефект від реалізації проекту виробництва нової продукції, а також розраховано вплив на ефективність діяльності підприємства ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ».

Структура та обсяг бакалаврської кваліфікаційної роботи. Бакалаврська кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних літературних джерел, додатків. Основний зміст роботи викладено на 84 сторінках друкованого тексту. Робота містить 23 таблиці та 8 рисунків. Список використаних джерел налічує 72 найменування. Робота містить 5 додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічний зміст та значення ефективності господарської діяльності підприємства

Проблема забезпечення економічної ефективності підприємства виступає як критичне завдання для будь-якого суб'єкта господарювання, оскільки вона відображає ефективність його діяльності у всьому спектрі та взаємодії його складових частин, включаючи ресурси та напрямки розвитку. Ця проблема особливо актуальна в умовах економічних турбулентностей, коли країна переживає кризові періоди, інтенсивно відбувається конкурентна боротьба, а також коли зростає рівень підприємницьких ризиків та відчутний дефіцит сировинних ресурсів [17, с.115].

На сучасному етапі не існує єдиного загальноприйнятого підходу до визначення сутності ефективності, а також однієї стандартної системи показників для її оцінки. Проте, в цей час поняття ефективності набуває ключового значення у сфері економічної науки та стає об'єктом інтенсивних дискусій у різних галузях. Існує велика кількість наукових праць вітчизняних та іноземних вчених, присвячених цьому питанню. За думкою багатьох дослідників, ефективність - це об'єктивна економічна категорія, яка характеризується якісними та кількісними показниками.

У загальному розумінні, ефективність визначається як оцінка ефективності певної діяльності, що ґрунтується на відношенні між досягнутим результатом та витратами, витраченими на його досягнення [2, с.53].

Для кращого розуміння сутності цього терміну, необхідно спочатку визначити поняття «ефект», яке є нерозривно пов'язаним з ефективністю. Однак, важливо розрізняти ці два терміни.

Економічний ефект – це позитивний результат економічної діяльності, що

вимірюється як різниця між отриманими грошовими доходами та витратами, необхідними для її здійснення.

Економічний ефект визначається як співвідношення між кількісними та якісними параметрами впливу елементів економічної системи на результативність її функціонування. Особливістю економічного ефекту є те, що він переважно виражається у грошовій формі та виступає як грошовий дохід. Таким чином, терміни «економічний ефект» та «грошовий дохід» можна вважати взаємозамінними [12; 45].

Залежно від характеру впливу окремих складових на результативність функціонування економічної системи можна виділити кілька видів ефектів. Позитивний, або плюсовий ефект, відображає підвищення результативності. Негативний, або від'ємний ефект, характеризується зниженням результативності. Нульовий ефект відзначається відсутністю змін у результативності.

Ефективність є складною економічною категорією, яка відображає ефективність виробничих процесів у відношенні до економії ресурсів, які витрачаються на досягнення позитивного результату. На рівні підприємства концепція ефективності відображає взаємозв'язок між отриманим результатом від діяльності та витраченими ресурсами. Підвищення ефективності можливе шляхом оптимізації використання ресурсів: заощадження ресурсів при збереженні або збільшенні результату, або досягнення більшого результату за рахунок меншої кількості ресурсів [30, с.44].

В основному, оцінка ефективності зводиться до аналізу діяльності підприємства. Зокрема, використовуючи зарубіжний досвід, можна застосовувати методику «Концепція трьох «Е» (economy, efficiency and effectiveness), що є ключовим інструментом для ефективного управління вітчизняними підприємствами на ринку [21; 65]:

1. Економічність (economy) передбачає раціональне використання необхідної кількості ресурсів відповідної якості в потрібний час і місце за розумну ціну. Це означає оптимальне витрачання ресурсів.

2. Ефективність (efficiency) визначається співвідношенням між результатом у вигляді наданих товарів або послуг та ресурсами, витраченими на їх створення. Це вимірює, наскільки добре ресурси використовуються для досягнення поставленої мети.

3. Результативність (effectiveness) відображає ступінь досягнення поставленої мети, відповідність результатів до визначених цілей та погодження використаних засобів з досягнутими результатами.

Наочно взаємозв'язок понять «ефективність – результативність – економічність» представлена на рис. 1.1.

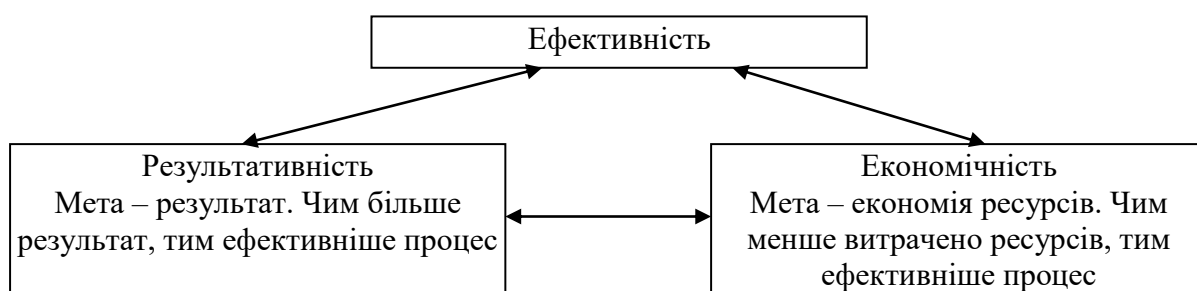

Рис. 1.1. Взаємозв'язок понять «ефективність» – «результативність» – «економічність» [39]

Тому, можна зробити висновок, що «результативність» – перетворена форма «ефективності». У тому випадку, коли необхідно оцінити ступінь досягнення результату, ефективність приймає форму «результативності», тоді ж, коли мова йде про мінімізацію використовуваних ресурсів, можна говорити про «економічність».

Виходячи з вище зазначеного, можна виділити ряд особливостей ефективності як економічної категорії [68, с.114]:

- ефективність відображає багатогранність економічних відносин та взаємозв'язків. Вона не обмежується лише одним аспектом, а враховує різноманітні фактори, що впливають на результативність діяльності;

- оцінка ефективності завжди пов'язана з досягненням певної мети або цілі. Ефективність вимірюється в контексті досягнення конкретних результатів або заданих показників;

- хоча ефективність може бути складною для кількісного вимірювання через її комплексний характер, вона може бути виражена у конкретних показниках, таких як відношення витрат до результатів або часові рамки досягнення цілей;

- ефективність не є статичним поняттям і може змінюватися з часом відповідно до зміни умов діяльності, технологічного прогресу, кон'юнктури ринку та інших факторів;

- оцінка ефективності залежить від конкретного контексту і умов, в яких здійснюється діяльність. Те, що є ефективним у одному контексті, може не бути таким в іншому.

Узагальнюючи, ефективність являє собою складну економічну категорію, що враховує різноманітні аспекти діяльності та показники результативності для досягнення поставлених цілей у конкретному контексті [61, с.115].

Детальний аналіз ефективності господарської діяльності підприємства може бути представлений через різні види, які визначаються залежно від класифікаційних ознак. Оскільки підприємство діє в умовах ринкової економіки та є відкритою системою, проблема його ефективності може бути розглянута з різних точок зору зацікавлених сторін.

Як економічна категорія, ефективність має різноманітні варіації, зокрема ті, що наведені на рис. 1.2.

Варто підкреслити, що різновиди ефективності господарської діяльності організації, зазначені на рис. 1.2, є тісно взаємопов'язаними між собою. Адже зростання економічної ефективності зумовлює зростання інших її видів; соціальна ефективність об'єднує ознаки економічної та організаційної ефективності та спрямована на повне задоволення потреб працівників.

Ефективність господарської діяльності підприємства є ключовою складовою його успіху та конкурентоспроможності на ринку. Ця поняття відображає ступінь досягнення поставлених цілей та результативність використання ресурсів. Сутність ефективності полягає в оптимальному використанні обмежених ресурсів для досягнення максимального результату.

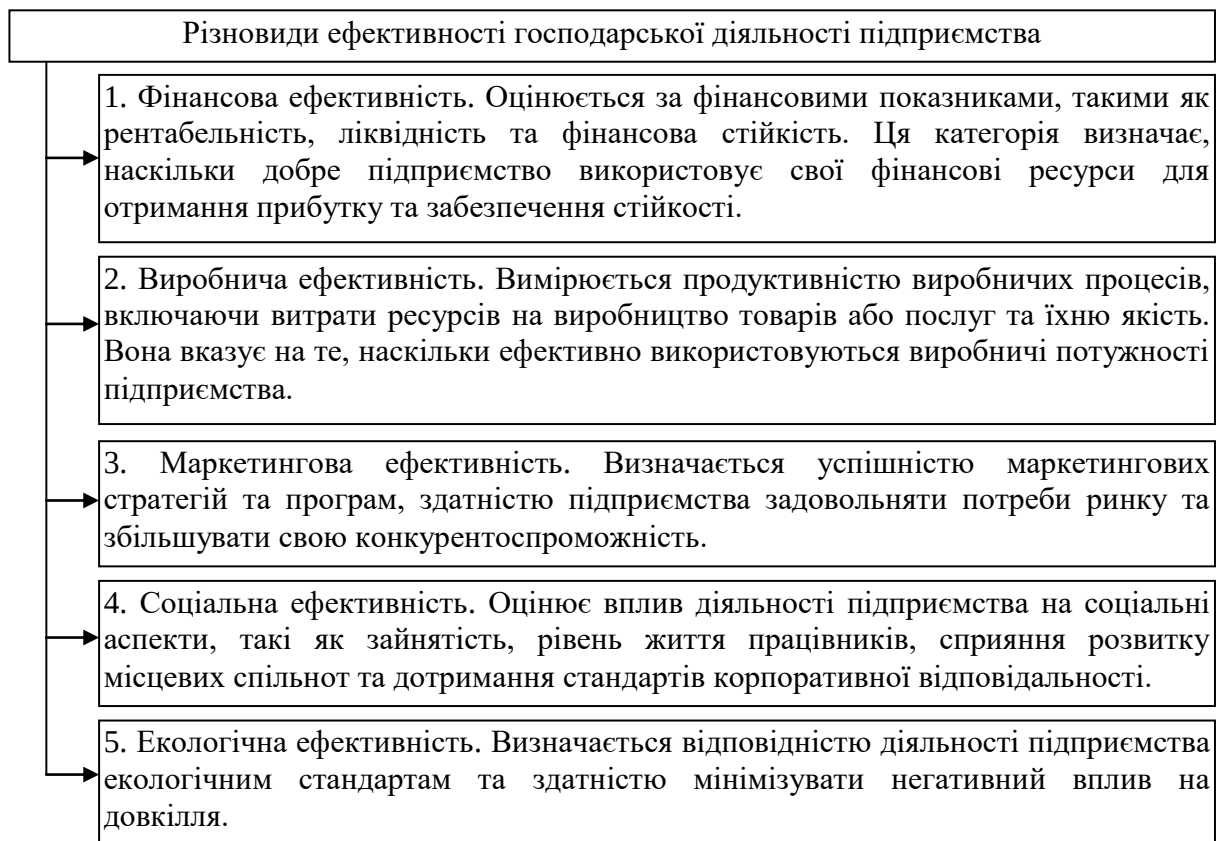

Рис. 1.2. Різновиди ефективності господарської діяльності підприємства [60]

Вона вимірюється відношенням між отриманим результатом та витраченими на його досягнення засобами. Ефективність дозволяє підприємству економити час, кошти та інші ресурси, оптимізуючи виробничі процеси та стратегії управління. Це поняття важливе як для малих, так і для великих підприємств у будь-якій галузі економіки. Ефективна діяльність підприємства сприяє його стійкому розвитку, забезпечуючи конкурентну перевагу на ринку. Вона також дозволяє підприємствам адаптуватися до змінних умов економічного середовища та зберігати свою реактивність. Ефективність виступає як важливий критерій оцінки ефективності управління та розвитку підприємства [69, с.376].

Проблемою економічної ефективності господарської діяльності найчастіше є проблема вибору, що стосується того, що, як і яким чином проводити, як розподіляти ресурси, капітал і прибуток. Від рівня ефективності багато в чому залежить вирішення низки соціально-економічних завдань, таких як

підвищення рівня життя населення, швидке зростання економіки, вдосконалення умов праці та відпочинку, зниження рівня інфляції [36, с.226].

Окремі наукові дефініції поняття «ефективність господарської діяльності» підприємства представлено у табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Окремі наукові дефініції поняття «ефективність господарської діяльності» підприємства

Автор	Визначення
Андрійчук В.Г. [2, с.53]	Ефективність господарської діяльності - це міра досягнення підприємством поставлених цілей та завдань за оптимального використання ресурсів
Гадзевич О.І. [10, с.66]	Ефективність господарської діяльності - це здатність підприємства до досягнення максимального результату при мінімальних витратах ресурсів
Іванілов О.С. [23, с.576]	Ефективність господарської діяльності - це показник успішності та продуктивності функціонування підприємства на ринку
Крайник О.П. [27, с.115]	Ефективність господарської діяльності - це ступінь досягнення підприємством запланованих результатів за відведений час та витрачені ресурси
Маркіна І.А. [31, с.26]	Ефективність господарської діяльності - це співвідношення між отриманим результатом та витраченими на його досягнення засобами
Нападовська Л.В. [36, с.226]	Ефективність господарської діяльності - це здатність підприємства до досягнення оптимального балансу між виробничими можливостями та економічними результатами
Полегенька М.А. [48, с.72]	Ефективність господарської діяльності - це міра ефективного використання ресурсів для досягнення поставлених цілей та завдань
Прядко В.В. [52, с.73]	Ефективність господарської діяльності - це здатність підприємства до досягнення високої якості продукції чи послуг за доступними цінами
Суліма Н.М. [57, с.376]	Ефективність господарської діяльності - це економічна категорія, що визначає, наскільки ефективно підприємство використовує свої ресурси для досягнення поставлених цілей
Шевченко Л.С. [68, с.172]	Ефективність господарської діяльності - це здатність підприємства до досягнення конкурентних переваг та утримання лідерства на ринку в умовах змінного середовища

Узагальнюючи представлені визначення поняття «ефективність господарської діяльності», можна зазначити, що ефективність відображає ступінь досягнення підприємством запланованих цілей та результатів за оптимального використання ресурсів. Це співвідношення між отриманим результатом і витраченими на його досягнення засобами, яке визначає

продуктивність, успішність та конкурентоспроможність підприємства на ринку. Ефективність оцінюється за різними аспектами, включаючи фінансову, виробничу, маркетингову, соціальну та екологічну сфери діяльності. Вона є ключовим показником успішності управління та розвитку підприємства, а також є важливим критерієм для визначення конкурентної переваги на ринку. Усі ці аспекти визначають значення ефективності як важливого аспекту для стійкого та успішного функціонування підприємства в сучасних умовах господарювання [57, с.111].

Значення ефективності господарської діяльності для розвитку підприємства важливе і багатогранне. Перш за все, ефективність відіграє ключову роль у досягненні поставлених цілей та завдань підприємства. Шляхом оптимального використання ресурсів, підприємство може досягти більш високих фінансових результатів, збільшити обсяг виробництва та підвищити якість продукції чи послуг.

Друге значення ефективності полягає в підвищенні конкурентоспроможності підприємства на ринку. Шляхом ефективного використання ресурсів та оптимізації виробничих процесів, підприємство може стати більш привабливим для споживачів, забезпечити більш вигідні умови співпраці для партнерів та здобути перевагу над конкурентами [66, с.487].

Крім того, ефективність є ключовим фактором для стійкого розвитку підприємства. Завдяки оптимальному використанню ресурсів та покращенню управлінських процесів, підприємство може забезпечити стабільність та надійність у своїй діяльності, а також зберегти свою конкурентоспроможність в довгостроковій перспективі.

Нарешті, ефективність господарської діяльності дозволяє підприємству ефективніше використовувати свої ресурси для розвитку та інновацій. Шляхом ефективного управління, підприємство може інвестувати у нові технології, дослідження та розвиток, що сприяє його зростанню та посиленню на ринку.

Забезпечення ефективності господарської діяльності є критично важливим для розвитку підприємства з кількох причин, що узагальнені на рис. 1.3.

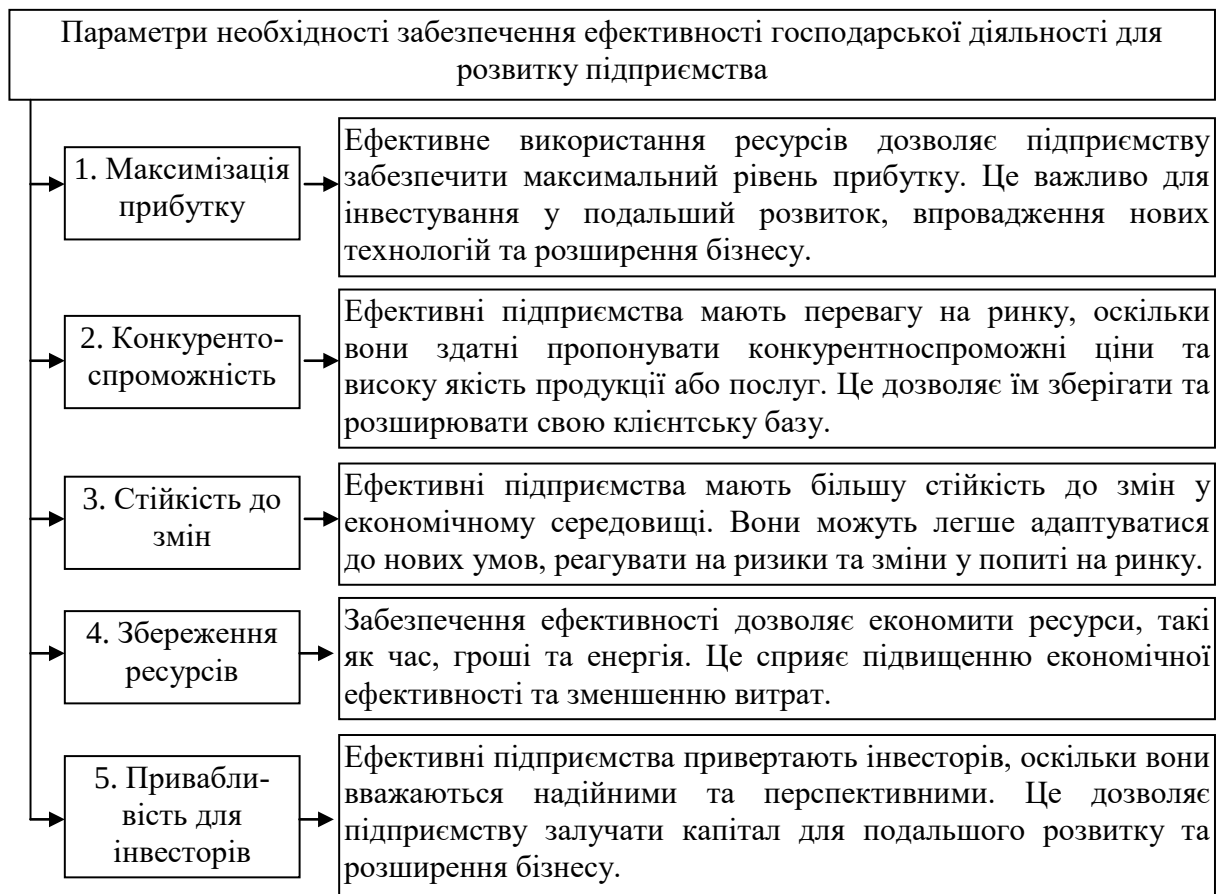

Рис. 1.3. Параметри необхідності забезпечення ефективності господарської діяльності для розвитку підприємства [12; 57]

Отже, забезпечення ефективності господарської діяльності є важливим для збереження конкурентоспроможності та стабільного розвитку підприємства в сучасних умовах господарювання.

Таким чином, поняття «ефективність господарської діяльності» включає в себе ідею про оптимальне використання ресурсів для досягнення поставлених цілей та результатів підприємства. Це співвідношення між отриманим результатом і витраченими на його досягнення засобами, що відображає продуктивність, успішність та конкурентоспроможність підприємства. Вона визначається не лише ефективністю виробничих процесів, а й здатністю до досягнення конкурентних переваг та адаптації до змінного середовища ринку. Усі ці аспекти визначають значення ефективності як важливого фактору для забезпечення стійкого та успішного функціонування підприємства.

1.2. Фактори впливу та процес забезпечення ефективності господарської діяльності підприємства

Ефективність господарської діяльності підприємства відрізняється тим, що її оцінка здійснюється через призму різноманітних впливаючих факторів. Для визначення цих факторів можна використовувати певний підхід, що передбачає аналіз впливу на економічну ефективність підприємства (рис. 1.4).

Рис. 1.4. Фактори впливу на ефективність господарської діяльності підприємства за джерелом виникнення [54; 77]

Під час контролю ефективності підприємства необхідно постійно оцінювати фінансово-господарські показники, встановлювати його позицію на ринку та виявляти можливості для подальшого розвитку, ураховуючи всі

впливові фактори [36, с.226].

Всі ці фактори можна розділити на дві основні групи - позитивні та негативні, в залежності від їх впливу на діяльність підприємства. Позитивні фактори сприяють покращенню результатів діяльності, тоді як негативні мають протилежний ефект. Враховуючи місце виникнення, фактори можна поділити на внутрішні та зовнішні. Внутрішні фактори залежать від самого підприємства, тобто вони виникають у його власному середовищі. Зовнішні фактори, у свою чергу, поділяються на прямий та непрямий вплив і залежать від зовнішнього середовища, включаючи дії держави, конкурентів, міжнародні події тощо.

Отже, згадані на рис. 1.4 фактори мають великий вплив на процес ухвалення управлінських рішень і часто визначають сам процес, його етапи та характер. На кожному етапі існують різноманітні види ризиків, які необхідно враховувати та оптимізувати їх рівень, що дозволить знизити витрати ресурсів та підвищити ймовірність успішної реалізації рішень. Такий підхід сприяє підвищенню економічної ефективності діяльності підприємства [29, с.75].

Сутність ефективності господарської діяльності підприємства можна також розглядати через призму організаційно-економічного механізму, що забезпечує результативність цієї діяльності. У системі управління ефективністю діяльності підприємства зазвичай використовують чотири групи показників (фінансові, облікові (витратні), ринкові, управлінські), а на основі цих чотирьох груп аналітичних індикаторів відображають тенденції розвитку та забезпечення результативності діяльності підприємства.

Вміння ефективно керувати економічною ефективністю господарської діяльності підприємства є ключовою конкурентною перевагою в сучасних умовах, оскільки економічна ефективність відіграє важливу роль у досягненні успіху. Таким чином, головною метою власників та керівників компаній є постійний моніторинг рівня економічної ефективності підприємства та його подальше підвищення. Крім того, важливо своєчасно та акуратно визначати основні фактори, що впливають на ефективність діяльності підприємства,

аналізувати цю інформацію та планувати наступні кроки [27, с.115].

Оцінка економічної ефективності діяльності підприємства дозволяє отримати інформацію про ефективність використання наявних ресурсів, результативність та ефективність бізнес-процесів, а також продуктивність виробництва.

Варто зауважити, що рішення, які приймають власники підприємств, суттєво впливають на їхню довгострокову конкурентну позицію, ефективність та прибутковість. Тому процес формулювання стратегій на довгий термін, які базуються на оцінці рівня економічної ефективності, а також тактичних цілях, що є кроками для досягнення стратегічних цілей, має величезне значення.

Процес забезпечення ефективності господарської діяльності підприємства є складним і багатогранним завданням, що передбачає системний підхід до управління різними аспектами підприємницької діяльності [9, с.15].

Процес забезпечення ефективності господарської діяльності підприємства - це система організаційних заходів та стратегій, спрямованих на досягнення максимального рівня продуктивності, результативності та прибутковості у всіх сферах діяльності підприємства.

Завданням процесу забезпечення ефективності господарської діяльності підприємства є здійснення комплексу заходів та стратегій, спрямованих на досягнення максимальних результатів при оптимальному використанні ресурсів.

Цей процес має наступні основні етапи формування ефективності господарської діяльності підприємства (рис. 1.5).

Отже цей процес включає в себе ряд ключових кроків та компонентів, спрямованих на досягнення мети підвищення ефективності. Першим етапом є визначення стратегічних цілей та завдань підприємства, які відображають його бажаний напрямок розвитку. Наступним кроком є аналіз внутрішнього та зовнішнього середовища, визначення ключових факторів, які впливають на ефективність діяльності. Після цього виробляються стратегії та тактики, спрямовані на оптимізацію використання ресурсів та підвищення ефективності.

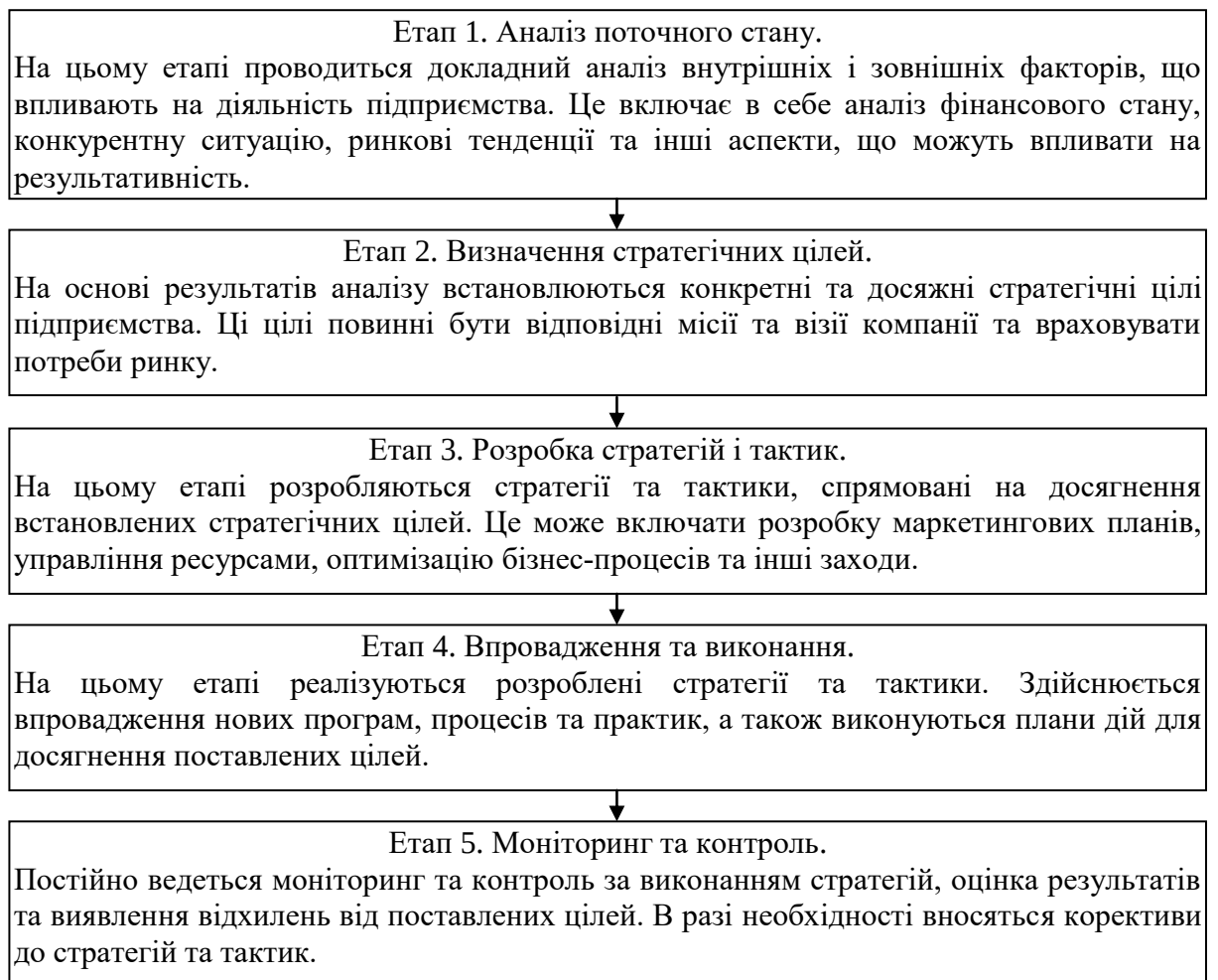

Рис. 1.5. Етапи процесу забезпечення ефективності господарської діяльності підприємства [1; 18]

Важливою складовою процесу є створення системи внутрішнього контролю та управління, яка дозволяє постійно моніторити та оцінювати результати діяльності підприємства. Регулярний аналіз фінансових показників, виробничих процесів та ринкових тенденцій дозволяє вчасно виявляти проблеми та ризики, а також приймати належні корективні заходи. Зокрема, важливим елементом є розробка та впровадження ефективної системи управління якістю (СУМ) та стандартів оптимальної практики [16, с.100].

Крім того, успішний процес забезпечення ефективності передбачає активне залучення персоналу підприємства, створення мотивуючої корпоративної культури та надання можливостей для професійного росту та розвитку співробітників. Напрямки постійного удосконалення, інновацій та

впровадження передових технологій також відіграють важливу роль у процесі забезпечення ефективності господарської діяльності підприємства [7, с.290].

Напрямки підвищення рівня економічної ефективності діяльності підприємства варто реалізовувати в якості відповідного механізму впливу. Крім того, важливо відзначити, що розроблений механізм забезпечення економічної ефективності на підприємстві передбачає застосування заходів щодо її зміцнення, та орієнтується на проведення відповідних заходів, що представлені в табл. 1.2.

Таблиця 1.2

Забезпечення економічної ефективності господарської діяльності підприємства у відповідності до її функціональних складових [8; 28]

Складові економічної ефективності	Заходи зміцнення економічної ефективності діяльності підприємства
Технологічна	– створення нових організаційно–виробничих структур; – використання лізингу; – активна участь у міжнародних виставках та семінарах; – впровадження передового світового досвіду.
Ресурсна	– вдосконалення систем розрахунків; – підвищення продуктивності праці; – збільшення капіталовкладень у ресурсозбереження; – стимулювання «ресурсного» напрямку науково–дослідних та дослідноконструкторських робіт; – застосування інноваційного підходу до використання наявних ресурсів.
Фінансова	– застосування принципу дотримання критичних строків кредитування; – створення інформаційного центру з дебіторської та кредиторської заборгованості; – створення в структурі інформаційного центру спеціальної групи працівників, яка б контролювала нарахування та сплату податків і зборів; – бути націленими на власні ресурси задля розвитку діяльності; – запровадити постійну систему амортизаційних відрахувань.
Соціальна	– наближення рівня оплати праці до рівня розвинутих країн; – залучення робітників до управлінських функцій; – підвищення кваліфікації працівників; – зацікавленість адміністрації підприємства в працевлаштуванні безробітних; – розвиток соціальної інфраструктури підприємства; – підвищення матеріальної відповідальності працівників за результати своєї праці.

Особливу увагу в табл. 1.2 заслуговує представлення заходів зміцнення економічної ефективності підприємства у розрізі його функціональних складових. Це важливо, оскільки кожна з цих складових вимагає використання різних заходів і заходів відповідно до їх змісту та існуючих проблем [28, с.100].

Крім спеціального механізму покращення ефективності господарської діяльності підприємства, що базується на його окремих складових, важливо звернути увагу на загальні заходи підвищення ефективності функціонування господарюючих суб'єктів. Ці заходи можна розділити на три напрямки, які відображені на рис. 1.6.

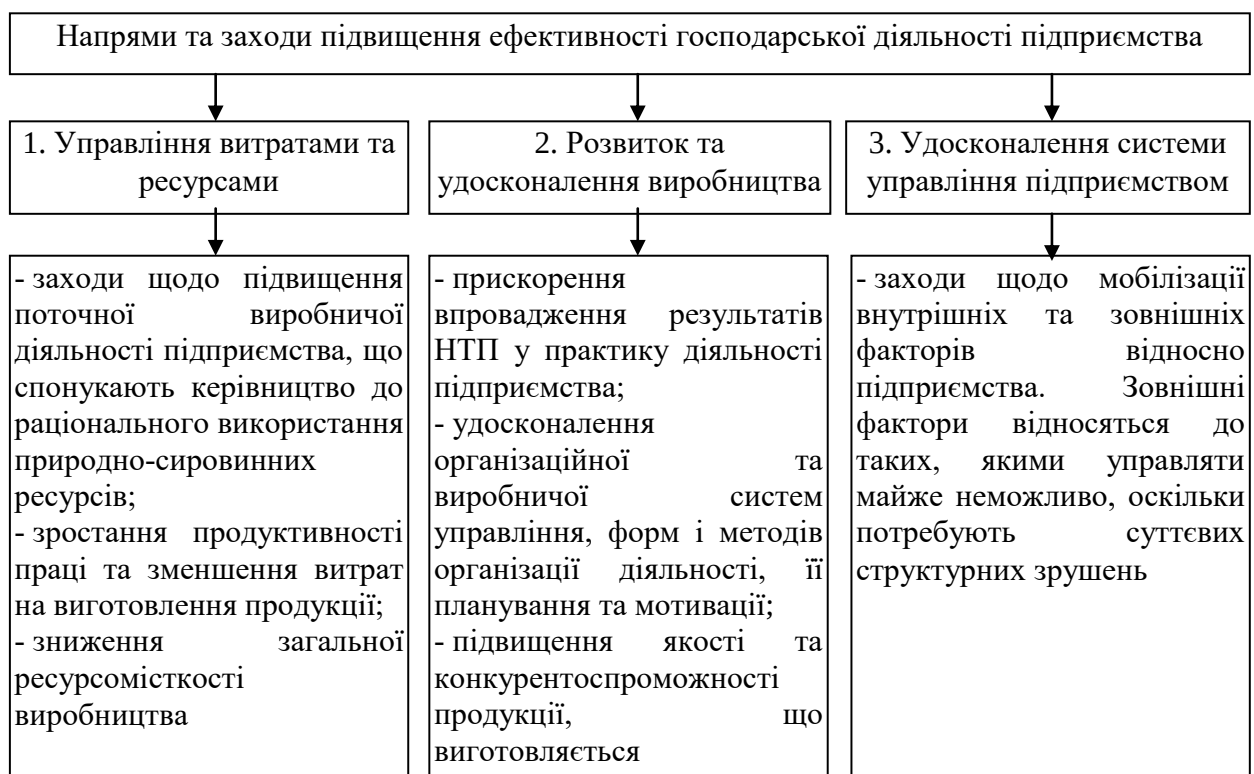

Рис. 1.6. Напрями та заходи підвищення ефективності господарської діяльності підприємства [48]

Усі заходи щодо підвищення ефективності роботи підприємства, які представлені на рис. 1.6, мають взаємозв'язок між собою. Однак особливу важливість мають чинники, які відносяться до третього напрямку розвитку. Це означає, що управлінські рішення, які враховують зовнішні та внутрішні чинники впливу та адаптують підприємство до цих вимог, є ключовими, і їх

реалізація передбачає визначення місця підприємства в системі управління господарською діяльністю.

Під час реалізації механізму підвищення економічної ефективності діяльності підприємства важливо дотримуватися певних принципів [17; 33]:

- забезпечення органічного взаємозв'язку між критеріями та системою відповідних показників економічної ефективності діяльності;
- моніторинг та відображення ефективності використання всіх видів ресурсів, що використовуються;
- вивчення новаторських можливостей та застосування показників ефективності до управління різними ланками виробництва на підприємстві;
- забезпечення виконання стимулюючої функції в процесі використання наявних резервів та зростання ефективності виробництва на основі провідних показників економічної ефективності діяльності організації.

Підвищення ефективності виробництва в значній мірі обумовлене максимізацією використання основних фондів. Важливо максимально використовувати наявний виробничий потенціал, домагатися повного завантаження устаткування, значно підвищувати змінність його роботи і відповідно до цього максимізувати обсяг продукції з кожної одиниці обладнання і кожного квадратного метра виробничої площі [56].

Автор вважає, що основними шляхами підвищення економічної ефективності підприємства є:

- зниження трудомісткості та підвищення продуктивності праці;
- зниження матеріаломісткості продукції і раціональне використання природних ресурсів;
- активізація інвестиційної діяльності підприємств;
- зниження фондомісткості продукції.

Слід відзначити, що науково-технічний прогрес є ключовим фактором, який сприяє розвитку методів зниження трудомісткості виробничих процесів та підвищенню продуктивності праці. У сучасних умовах, коли ринок постійно розвивається, необхідні якісні зміни в виробничих процесах, а також перехід до

новітніх технологій, що базуються на передових досягненнях науки та техніки.

Крім того, науково-технічний прогрес впливає на розвиток методів зниження матеріаломісткості продукції, що сприяє більш раціональному використанню природних ресурсів у деяких галузях. Для реалізації цих факторів необхідні фінансові вкладення, які можуть бути здійснені шляхом активізації інвестиційної діяльності підприємств у розвиток новітніх технологій [68, с.55].

Отже, очевидно, що стратегії підвищення ефективності підприємства базуються на впровадженні новітніх технологій, які, у свою чергу, потребують інвестицій в наукову діяльність та розвиток технологій.

Узагальнюючи вищезазначене, слід підкреслити, що економічна ефективність господарської діяльності є однією з найбільш вагомих категорій в економіці, яка відображає позитивний результат господарської діяльності підприємства. Однак в умовах постійних змін на ринку змінюється трактування та критерії, що визначають це поняття [62, с.314].

Загалом, головним результатом функціонування підприємства в умовах ринку є отримання прибутку. Але сам показник прибутку не дає повної картини про ефективність господарюючого суб'єкта. В основному, як первинний критерій, враховують рівень економічної ефективності, який ґрунтується на оптимізації співвідношення між прибутком та затратами при виробництві якісної продукції чи наданні послуг, що водночас забезпечує конкурентоспроможність підприємства.

Таким чином, можна зробити висновок, що ефективність господарської діяльності являє собою співвідношення між результатами, отриманими внаслідок виробничої діяльності, та затратами ресурсів, які були витрачені на цей виробничий процес. Основною метою керівництва в такому контексті є прагнення до підвищення рівня економічної ефективності, яке може ґрунтуватися на зниженні витрат праці та ресурсів, впровадженні інноваційних методів управління організацією, активізації інвестиційної діяльності та інших заходах.

1.3. Методичні аспекти оцінки ефективності господарської діяльності підприємства

Економічна ефективність господарської діяльності є одним з ключових показників, що визначає досягнення стратегічних цілей розвитку підприємства. Основне завдання полягає в тому, щоб отримувати найкращі фінансові результати за умови максимально ефективного використання усіх доступних ресурсів. У контексті розвитку ринкових відносин функціонування підприємств набуває специфічних рис, оскільки збільшується рівень ризику та зростає конкурентоспроможність. Це вимагає від підприємств раціонального визначення стратегії на ринку, аналізу ефективності діяльності, а також раціонального використання потенціалу для підвищення їхньої ефективності та конкурентоспроможності. Важливо також здійснювати пошук нових можливостей [71, с.392].

Ефективність господарської діяльності підприємства має базуватися на досягненні оптимального рівня витрат, забезпечуючи при цьому високу якість товарів або послуг, які надаються.

Оцінка ефективності господарської діяльності підприємства - це процес аналізу та оцінки результатів фінансової та операційної діяльності підприємства з метою визначення ступеня досягнення стратегічних та оперативних цілей. Цей процес включає в себе оцінку використання ресурсів, доходів, витрат, прибутку, ринкової позиції, конкурентоспроможності та інших факторів, що впливають на діяльність підприємства. Оцінка ефективності дозволяє визначити сильні та слабкі сторони підприємства, ідентифікувати проблемні аспекти та розробити стратегії для подальшого покращення результативності.

Напрями оцінки ефективності господарської діяльності підприємства включають [58, с.61]:

1. Аналіз фінансових результатів. Цей напрям включає оцінку прибутковості, рентабельності, ліквідності, платоспроможності та інших

фінансових показників. Аналіз фінансових результатів допомагає визначити, наскільки ефективно використовуються фінансові ресурси підприємства.

2. Оцінка операційної діяльності. Включає в себе аналіз ефективності виробничих процесів, управління запасами, використання обладнання та інфраструктури. Це допомагає виявити можливості для оптимізації процесів та зниження витрат.

3. Оцінка ринкової позиції. Полягає в аналізі конкурентного середовища, ринкової частки, стратегії маркетингу та взаємодії з клієнтами. Це допомагає визначити конкурентні переваги підприємства та можливості для збільшення ринкової частки.

4. Оцінка ефективності управління. Включає в себе аналіз управлінських рішень, корпоративного управління, стратегічного планування та інноваційних ініціатив. Це допомагає визначити ефективність керівництва підприємством та його здатність до адаптації до змін в середовищі.

5. Оцінка соціальної відповідальності. Включає в себе аналіз впливу діяльності підприємства на соціальну сферу, включаючи трудові стандарти, відносини з співробітниками, відповідність законодавству та стандартам корпоративної відповідальності.

Ці завдання допомагають зрозуміти загальний стан та потенціал підприємства, виявити його сильні та слабкі сторони, а також розробити стратегії для покращення його ефективності.

На сучасному етапі розвитку вітчизняних підприємств виникає необхідність застосування нових методів для оцінки ефективності їхньої діяльності. Це пояснюється тим, що традиційні методи не завжди дають повний обсяг інформації про всі економічні показники, які є ключовими для прийняття стратегічних рішень керівництвом [37, с.184].

Існує дискусія про те, які результати виробництва можна вважати тими, що виникають внаслідок зусиль, і які – самими результатами. Економісти запропонували численні концепції для вирішення цієї проблеми. Проте серед різноманітних точок зору виділяються три основних підходи: ресурсний,

витратний та ресурсозатратний (дохідний) [22; 50].

Переваги і недоліки основних методичних підходів щодо оцінювання ефективності господарської діяльності підприємства представлено у табл. 1.3.

Таблиця 1.3

Переваги і недоліки основних методичних підходів щодо оцінювання ефективності господарської діяльності підприємства [50]

Підхід	Переваги	Недоліки
Ресурсний	Зосереджується на внутрішніх ресурсах, які використовуються підприємством для досягнення своїх цілей. Дозволяє підприємствам здійснювати внутрішній контроль за своєю діяльністю.	Він зосереджується лише на використанні ресурсів, не оцінюючи, наскільки ефективно вони були використані для досягнення мети підприємства. Може бути обмежуючим, оскільки не враховує динаміку ринку та зміни в умовах середовища.
Дохідний	Враховує ринковий аспект (дисконт ринковий) та враховує економічне старіння.	Досить трудомісткий прогноз, носить не повністю достовірний характер, а частковий.
Витратний	Базується на реально існуючих активах, особливо придатний для певних видів підприємств.	Не розглядає рівні прибутку, часто не бере до уваги вартість нематеріальних активів та гудвілу.

Ресурсний підхід до оцінки ефективності діяльності підприємства зосереджується на вимірюванні та аналізі використання ресурсів у виробничих процесах. Він враховує всі види ресурсів, такі як фінансові, матеріальні, людські та інші, які задіяні в діяльності підприємства [30, с.44].

Основною метою ресурсного підходу є максимізація ефективного використання цих ресурсів для досягнення стратегічних цілей підприємства. Цей підхід дозволяє оцінити, наскільки ефективно підприємство використовує свої ресурси для виробництва товарів або послуг. Врахування ресурсів дозволяє керівництву приймати обґрунтовані рішення щодо оптимізації витрат та підвищення продуктивності.

Ресурсний підхід допомагає визначити ефективність використання ресурсів у порівнянні з виробничими результатами. Він відображає ступінь раціональності та ефективності використання ресурсів у контексті досягнення стратегічних цілей. Застосування ресурсного підходу дозволяє підприємству

зосередитися на оптимізації використання наявних ресурсів для максимізації прибутковості та конкурентоспроможності [27, с.115].

Порядок розрахунку відносних показників економічної ефективності підприємства за ресурсним підходом представлений у табл. 1.4.

Таблиця 1.4

Порядок розрахунку відносних показників економічної ефективності діяльності підприємства за ресурсним підходом [13; 27]

Показники	Характеристика	Зміст
Рентабельність підприємства	Розраховується як відношення чистого прибутку підприємства до середньорічної вартості активів підприємства	Показує величину чистого прибутку, яка припадає на 1 грн. активів
Рентабельність власного капіталу	Розраховується як відношення прибутку до оподаткування до середньорічної вартості власного капіталу	Показує величину прибутку, яка припадає на 1 грн. власного капіталу
Рентабельність залученого капіталу	Розраховується як відношення прибутку до оподаткування до середньорічної вартості залученого капіталу	Показує величину прибутку, яка припадає на 1 грн. залученого капіталу
Рентабельність перманентного капіталу	Розраховується як відношення прибутку до оподаткування до середньорічної вартості власного капіталу та довгострокових зобов'язань	Показує величину прибутку, яка припадає на 1 грн. власного капіталу та довгострокових зобов'язань
Рентабельність необоротних активів (фондорентабельність)	Розраховується як відношення прибутку до оподаткування до середньорічної вартості необоротних активів	Показує величину прибутку, яка припадає на 1 грн. необоротних активів
Рентабельність оборотних активів	Розраховується як відношення прибутку до оподаткування до середньорічної вартості оборотних активів	Показує величину прибутку, яка припадає на 1 грн. оборотних активів
Коефіцієнт покриття активів	Розраховується як відношення чистого доходу до середньорічної вартості активів підприємства	Показує на яку величину 1 грн. чистого доходу покриває активи підприємства
Коефіцієнт окупності активів	Розраховується як відношення середньорічної вартості активів до чистого доходу	Показує величину активів, яка припадає на 1 грн. чистого доходу
Коефіцієнт покриття власного капіталу	Розраховується як відношення чистого доходу до середньорічної її вартості власного капіталу підприємства	Показує на яку величину 1 грн. чистого доходу покриває власний капітал
Коефіцієнт окупності власного капіталу	Розраховується як відношення, і середньорічної вартості власного капіталу до чистого доходу	Показує величину власного капіталу, яка грінки; на 1 грн. чистого доходу

Отже, ресурсний підхід використовується для оцінки економічної ефективності підприємства в умовах, коли економічний результат порівнюється з економічною оцінкою виробничих ресурсів, що використовуються у процесі виробництва [6, с.487].

Витратний підхід до оцінки ефективності діяльності підприємства базується на аналізі витрат, необхідних для здійснення певних виробничих або бізнес-процесів. Він визначає, скільки коштів було витрачено на виробництво конкретної продукції або надання послуги.

Основною метою витратного підходу є мінімізація витрат при досягненні певних результатів. Витратний підхід дозволяє оцінити ефективність використання ресурсів, порівнявши витрати з виробничими результатами. Він покликаний виявити, як ефективно підприємство використовує свої ресурси для досягнення своїх цілей.

Використання витратного підходу дозволяє підприємству зосередитися на оптимізації витрат і максимізації ефективності використання ресурсів. Цей підхід допомагає управлінню вирішувати проблеми ефективності шляхом зменшення непродуктивних витрат. Витратний підхід дозволяє підприємству здійснювати контроль над витратами та планувати їх оптимізацію для досягнення кращих фінансових результатів [16, с.105].

Порядок розрахунку відносних показників економічної ефективності діяльності підприємства за витратним підходом представлено у табл. 1.5.

Таблиця 1.5

Порядок розрахунку відносних показників економічної ефективності діяльності підприємства за витратним підходом [16]

Показники	Характеристика	Зміст
1	2	3
Рентабельність продукції (товарів, робіт, послуг)	Розраховується як відношення валового прибутку від продажу до собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	Показує скільки отримано валового прибутку з 1 грн. понесених витрат
Рентабельність операційної діяльності	Розраховується як відношення фінансового результату від операційної діяльності до операційних витрат	Показує скільки отримано прибутку від операційної діяльності з 1 грн. операційних витрат

1	2	3
Рентабельність діяльності до оподаткування	Розраховується як відношення фінансового результату від діяльності до оподаткування до витрат від діяльності до оподаткування	Показує скільки отримано прибутку до оподаткування діяльності з 1 грн. витрат
Рентабельність господарської діяльності	Розраховується як відношення загального фінансового результату від звичайної діяльності до витрат підприємства	Показує скільки отримано прибутку від господарської діяльності з 1 грн. загальних витрат
Коефіцієнт покриття виробничих витрат	Розраховується як відношення чистого доходу до собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	Показує на яку величину 1 грн. чистого доходу покриває виробничі витрати
Коефіцієнт окупності виробничих витрат	Розраховується як відношення собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) до чистого доходу	Показує величину виробничих витрат, яка здійснюється для того, щоб отримати 1 грн. чистого доходу

Отже, витратний підхід до визначення рентабельності підприємства ґрунтується на порівнянні економічного результату з поточними витратами, що напряду пов'язані з його отриманням.

Доходний підхід до оцінки ефективності діяльності підприємства базується на аналізі доходів, отриманих від виробництва та реалізації продукції або надання послуг. Його основна ідея полягає в тому, що ефективність підприємства визначається не лише обсягами витрат, а й доходами, отриманими від реалізації продукції. Цей підхід дозволяє враховувати ринкову цінність продукції та її споживчий попит [5, с.216].

Доходний підхід акцентує увагу на прибутковості підприємства та його здатності генерувати прибуток. Оцінка ефективності за допомогою доходного підходу дозволяє врахувати такі фактори, як цінова політика, витрати на маркетинг та рекламу, а також рівень конкуренції на ринку. Використання доходного підходу дозволяє виявити прибутковість конкретних продуктів або послуг та зосередитися на їхньому подальшому розвитку.

Цей підхід допомагає визначити оптимальні стратегії продажу та маркетингу для максимізації прибутку. Доходний підхід може бути особливо

корисним для підприємств, які працюють у висококонкурентних галузях та стежать за ринковими тенденціями [26, с.376].

Порядок розрахунку відносних показників економічної ефективності діяльності підприємства за доходним підходом представлено у табл. 1.6.

Таблиця 1.6

Порядок розрахунку відносних показників економічної ефективності діяльності підприємства за доходним підходом [26]

Показники	Характеристика	Зміст
Валова рентабельність продажу продукції	Розраховується як відношення валового прибутку до чистого доходу	Показує розмір валового прибутку, що отримується з 1 грн. доходу від продажу продукції (товарів, робіт, послуг)
Чиста рентабельність продажу продукції	Розраховується як відношення чистого прибутку до чистого доходу	Показує розмір чистого прибутку з 1 грн. чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)
Рентабельність доходу від операційної діяльності	Розраховується як відношення фінансового результату від операційної діяльності до доходів від операційної діяльності	Показує розмір прибутку з 1 грн. доходу від операційної діяльності

Вищезазначені підходи до оцінки ефективності були широко використовувані в різних країнах, оскільки вони досить добре враховували всі необхідні фактори для проведення розрахунків. Досвід іноземних країн, таких як США, Німеччина, Франція та Великобританія, показує, що підприємства, які впровадили сучасні методи аналізу ефективності, зазнали значного покращення і оптимізації своєї діяльності.

Головним мотивом використання цих підходів в перерахованих країнах є їхній успішний результат у поєднанні з можливістю самостійного застосування та адаптації підприємством. Проте з розвитком підприємницької сфери з'являються нові, більш ефективні та складні методи оцінки діяльності, що вимагають класифікації залежно від їхнього значення та способу розрахунку.

Використання сучасних методів оцінки ефективності має свої переваги і недоліки. Серед переваг можна виділити наступне [17; 38]:

- при використанні цих методів аналізу ефективності роботи підприємства

враховується широкий спектр параметрів, що дозволяє здійснити більш повне оцінювання;

- застосування сучасних методів дозволяє краще зрозуміти специфіку діяльності підприємства;

- значна увага приділяється як фінансовим, так і нефінансовим показникам;

- спостерігається якісна і кількісна узгодженість між різними показниками,

що дозволяє більш повно оцінити ефективність роботи підприємства.

До недоліків можна віднести наступне:

- отримані показники є загальними і, отже, не надають керівництву конкретної інформації про конкретні недоліки;

- більшість цих методів виявляють недостатність даних фінансової звітності;

- розрахованих показників недостатньо для прийняття важливих стратегічних рішень.

Для того, щоб вітчизняне підприємство діяло ефективно на відповідному ринку та раціонально використовувало свої ресурси, йому слід [44, с.205]:

- впроваджувати нові методи оцінки ефективності діяльності, при цьому ураховуючи їхні недоліки;

- проводити детальний аналіз кожного показника фінансової звітності, щоб уникнути неузгодженостей у фінансових результатах;

- вибирати нові методи, зважаючи на специфіку діяльності самого підприємства.

Таким чином, було розглянуто сучасні методи оцінки ефективності діяльності підприємства. Під час аналізу виявлено як позитивні, так і негативні аспекти застосування цих методів. Дослідження розкрило низку проблем, пов'язаних з практичним застосуванням цих методик у вітчизняних підприємствах, серед яких основною є недостатність та неузгодженість фінансових даних. Результати дослідження мають як теоретичне, так і практичне значення, оскільки можуть бути використані для прийняття стратегічних рішень підприємства.

1.4. Нормативно-правове та інформаційне забезпечення відносин у сфері ефективності господарської діяльності підприємства

Нормативно-правове забезпечення відносин у сфері ефективності господарської діяльності підприємства включає комплекс правових норм, актів та положень, спрямованих на регулювання процесів оцінки та підвищення результативності підприємницької діяльності. Таке забезпечення включає в себе законодавство, нормативні акти, стандарти, інструкції та інші правові документи, які регулюють процедури та критерії оцінки ефективності підприємства [31, с.27].

Наприклад, законодавство про бухгалтерський облік та фінансову звітність встановлює вимоги до ведення обліку та складання фінансової звітності, що відображає фінансовий стан та результативність діяльності підприємства. Також існують нормативні акти, що стосуються оцінки ринкової конкурентоспроможності, технічного розвитку, якості продукції та інших аспектів, які впливають на ефективність підприємства.

Нормативно-правове забезпечення відносин у сфері ефективності господарської діяльності підприємства охоплює різноманітні напрями, спрямовані на регулювання та забезпечення ефективного функціонування бізнесу. Деякі з цих напрямів включають [56; 66]:

1. Фінансове законодавство. Визначає встановлення правил щодо складання фінансової звітності, оподаткування, банкрутства та інших фінансових аспектів, що впливають на ефективність підприємства.

2. Бухгалтерський облік. Визначення правил та стандартів ведення бухгалтерського обліку, що дозволяє об'єктивно оцінювати фінансовий стан підприємства та його ефективність.

3. Антимонопольне законодавство. Регулювання конкуренції на ринку для запобігання монополізації та створення умов для конкурентного середовища, що сприяє підвищенню ефективності.

4. Трудове законодавство. Забезпечення прав працівників та встановлення

норм і умов праці, що стимулюють ефективність праці на підприємстві.

5. Екологічне законодавство. Встановлення правил та стандартів для збереження довкілля та управління природними ресурсами, що впливають на сталість та ефективність діяльності.

6. Інтелектуальна власність. Законодавче забезпечення прав та обмежень у галузі інтелектуальної власності для захисту інновацій та творчих досягнень, що може стимулювати ефективність діяльності.

Ці напрями спільно створюють правовий каркас, що регулює взаємовідносини у сфері ефективності господарської діяльності підприємства та сприяють створенню сприятливих умов для сталого розвитку бізнесу.

Нормативно-правове забезпечення регулювання ефективного розвитку підприємств в Україні узагальнено у табл. 1.7.

Таблиця 1.7

Нормативно-правове забезпечення відносин у сфері ефективності
господарської діяльності підприємств

Законодавчий акт	Питання, що регулює
1	2
Господарський Кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV [15]	Господарський кодекс України спрямований на забезпечення зростання комерційної діяльності суб'єктів господарювання, розвитку підприємництва і на цій основі підвищення ефективності суспільного виробництва та його соціальної спрямованості відповідно до вимог Конституції України. Утвердження суспільно-економічного порядку в економічній системі України, сприяння його гармонізації з іншими економічними системами
Податковий Кодекс України від 02.12.2010 р. №2755-VI [46]	Податковий кодекс України регулює відносини у сфері справляння податків і зборів, зокрема визначає повний перелік податків і зборів, що справляються в Україні, а також порядок їх справляння, платників податків і зборів, їх права та обов'язки, а також компетенцію контролюючих органів, повноваження та обов'язки його посадових осіб з адміністрування податків, а також відповідальність за порушення податкового законодавства.
Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», ухвалений Верховною Радою України від 16.07.1999 р. № 996-XIV [22]	Цей Закон регулює всі суб'єкти господарювання, зобов'язані вести бухгалтерський облік та подавати фінансову звітність, оскільки регулює організацію та бухгалтерський облік на підприємстві, визначає первинні облікові документи та реєстри бухгалтерського обліку, встановлює загальні вимоги до фінансової звітності та характеризує принципи бухгалтерського обліку та фінансової звітності, використання якого дозволяє достовірно відобразити інформацію про доходи, витрати та фінансові результати в обліку та звітності.

1	2
НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», ухвалений Наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73 [38]	Цей національний положення (стандарт) визначає мету, структуру та принципи фінансової звітності, а також вимоги до визнання та розкриття її елементів. Фінансова інформація складається з: бухгалтерського балансу (бухгалтерського балансу) (далі - баланс), звіту про фінансові результати (звіту про сукупний дохід) (далі - звіт про фінансові результати), звіту про рух грошових коштів, звіту про чисті активи та додаткових пояснень до фінансовий звіт.
Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності, затверджені наказом Міністерства фінансів України від 28 березня 2013 року № 433 [33]	Ці методичні рекомендації враховують розкриття за статтями бухгалтерського балансу (балансу) (далі – баланс), звіту про фінансові результати (звіту про сукупний дохід) (далі – звіт про фінансові результати), звіту про рух грошових коштів та баланс. У звіті про фінансові результати відображаються доходи та витрати, які відповідають критеріям, встановленим національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку.
П(С)БО 15 «Дохід», затверджено Наказом Міністерства Фінансів України від 29.11.99 р. № 290 [41]	Це положення (стандарт) встановлює методичні засади бухгалтерського обліку формування інформації про доходи підприємства та її розкриття у фінансовій звітності. Дохід визнається, коли актив збільшується або зобов'язання зменшується, що призводить до збільшення власного капіталу (за винятком приросту капіталу за рахунок внесків акціонерів), за умови, що оцінку доходу можна достовірно визначити.
П(С)БО 16 «Витрати» затверджено Наказом Міністерства Фінансів України від 31.12.99 р. № 318 [42]	Це положення (стандарт) визначає методологічні засади навчання бухгалтерському обліку інформації про господарські витрати та їх розкриття у фінансовій звітності. Витрати звітного періоду включають зменшення активів або збільшення зобов'язань, що призвело до зменшення чистих активів компанії (крім зменшення капіталу внаслідок вилучення або розподілу власниками), за умови, що такі витрати можна достовірно визначити. оцінюється стати
МСБО 18 «Дохід» [48]	Цей стандарт слід використовувати під час обліку доходів від таких операцій та подій: а) продаж товарів; б) надання послуг; в) використання активів компанії іншими сторонами, що призводить до нарахування відсотків, роялті та дивідендів. Дохід - це валове отримання економічних вигод протягом періоду, що виникає в результаті звичайної діяльності, коли чисті активи зростають у результаті такого отримання, а не внаслідок внесків учасників капіталу.
Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації, затверджене наказом Мінфіну України, Фонду державного майна України від 26.01.2001 р. №49/121 [49]	Метою фінансового аналізу товариства, проведеного відповідно до цього Положення, є оцінка фінансового стану товариства на останню звітну дату з урахуванням динаміки його змін, що склалися в часі внаслідок господарська діяльність підприємства за останні два роки; Визначте фактори, що вплинули на ці зміни та спрогнозуйте майбутній фінансовий стан підприємства. Результати проведеного аналізу використовуються для розробки рекомендацій щодо приватизації підприємства (вибору способу приватизації) або його реструктуризації.

Удосконалення нормативно-правового забезпечення відносин у сфері ефективності господарської діяльності підприємства може включати ряд напрямів:

- постійне оновлення правил та норм щодо складання фінансової звітності, оподаткування, фінансової звітності та інших фінансових аспектів з урахуванням сучасних тенденцій і викликів;

- вдосконалення законодавства для забезпечення конкурентної середовища на ринку, запобігання монополізації та сприяння створенню умов для ефективної конкуренції;

- введення нових законодавчих інструментів, що сприяють розвитку та захисту інтелектуальної власності, а також підтримці інноваційних проектів і технологій;

- встановлення правил та стандартів управління корпоративною діяльністю, що сприяють підвищенню прозорості, етичності та відповідальності в управлінні;

- розробка та впровадження екологічного та соціального законодавства, спрямованого на збереження природних ресурсів, підтримку соціальної відповідальності бізнесу та розвиток соціальних програм;

- зміцнення правових гарантій для споживачів інформації та інвесторів, включаючи захист від шахрайства, маніпуляцій та інших видів фінансових злочинів.

Ці напрями спільно сприяють покращенню нормативно-правового середовища, що регулює відносини у сфері ефективності господарської діяльності підприємства та сприяють створенню сприятливих умов для сталого розвитку бізнесу.

Інформаційне забезпечення відносин у сфері ефективності господарської діяльності підприємства охоплює систему збору, обробки, аналізу та розповсюдження інформації, необхідної для прийняття обґрунтованих управлінських рішень та вдосконалення діяльності підприємства. Воно включає в себе [36, с.336]:

1. Збір інформації. Отримання різноманітних даних про фінансовий стан, результати діяльності, виробничі процеси, ринкові умови та інші аспекти діяльності підприємства.

2. Обробка даних. Аналіз та систематизація зібраної інформації з метою виявлення ключових тенденцій, проблемних питань та можливостей для поліпшення ефективності.

3. Аналіз даних. Вивчення та оцінка отриманих даних з метою виявлення потенційних проблем, визначення пріоритетів та розробки стратегій для досягнення поставлених цілей.

4. Розповсюдження інформації. Передача зібраної інформації відповідним учасникам підприємства для прийняття управлінських рішень на всіх рівнях організації.

5. Моніторинг та звітність. Постійне відстеження результатів впровадження рішень та регулярне складання звітів про ефективність діяльності підприємства.

Інформаційне забезпечення відносин у сфері ефективності господарської діяльності підприємства є ключовим елементом управління, оскільки від якості та своєчасності інформації залежить успішність у прийнятті стратегічних та оперативних рішень.

Фінансова звітність є важливим інформаційним джерелом для оцінки ефективності підприємства. Ця звітність включає у себе фінансові звіти, такі як баланс, звіт про прибутки та збитки, звіт про грошові потоки та звіт про зміни в капіталі. Фінансові звіти надають інформацію про фінансове становище підприємства, його фінансові результати та грошові потоки протягом певного періоду [14, с.68].

Фінансова звітність є важливим інструментом для прийняття управлінських рішень, таких як розробка стратегій, інвестиційних рішень та планування бюджету. Інвестори, кредитори та інші зацікавлені сторони використовують фінансові звіти для оцінки фінансової стабільності та перспектив підприємства. Фінансова звітність забезпечує прозорість та

відкритість у діяльності підприємства перед зацікавленими сторонами. Вона є важливим елементом корпоративного управління та відображає ступінь довіри та відповідальності підприємства перед своїми стейкхолдерами [2, с.55].

Аналіз фінансової звітності дозволяє керівництву та зацікавленим сторонам зрозуміти, як ефективно використовуються ресурси підприємства для досягнення своїх цілей. Він також допомагає ідентифікувати сильні та слабкі сторони діяльності підприємства, а також потенційні ризики та можливості для подальшого розвитку. Аналіз фінансової звітності допомагає виявити тенденції у фінансових показниках та прогнозувати майбутні результати діяльності підприємства. Він є основою для порівняння з іншими підприємствами та відстеження динаміки фінансових показників протягом часу.

Аналіз фінансової звітності є необхідним для забезпечення фінансової стабільності та довгострокової успішної діяльності підприємства. Він дозволяє керівництву приймати обґрунтовані рішення на основі об'єктивної інформації про фінансовий стан підприємства.

Таким чином, створення системи інформаційного забезпечення для підвищення ефективності управління підприємством є ключовим напрямком розвитку в умовах переходу до інформаційного суспільства. Цей процес є постійно циклічним і потребує постійного оновлення та вдосконалення. При розв'язанні важливого питання щодо вибору платформи для такої системи рекомендується враховувати критерій єдності компанії-розробника платформи та команди для впровадження системи, що забезпечує значні стратегічні переваги для довгострокового розвитку та підтримки цієї системи.

Висновки до розділу 1

За результатами проведеного дослідження теоретичних основ забезпечення ефективності господарської діяльності підприємства можна зробити наступні висновки:

1. Визначено, що ефективність відображає ступінь досягнення підприємством запланованих цілей та результатів за оптимального використання ресурсів. Це співвідношення між отриманим результатом і витраченими на його досягнення засобами, яке визначає продуктивність, успішність та конкурентоспроможність підприємства на ринку. Ефективність оцінюється за різними аспектами, включаючи фінансову, виробничу, маркетингову, соціальну та екологічну сфери діяльності.

2. Встановлено, що поняття «ефективність господарської діяльності» включає в себе ідею про оптимальне використання ресурсів для досягнення поставлених цілей та результатів підприємства. Це співвідношення між отриманим результатом і витраченими на його досягнення засобами, що відображає продуктивність, успішність та конкурентоспроможність підприємства. Вона визначається не лише ефективністю виробничих процесів, а й здатністю до досягнення конкурентних переваг та адаптації до змінного середовища ринку. Усі ці аспекти визначають значення ефективності як важливого фактору для забезпечення стійкого та успішного функціонування підприємства.

3. Обґрунтовано, що процес забезпечення ефективності господарської діяльності підприємства є складним і багатограним завданням, що передбачає системний підхід до управління різними аспектами підприємницької діяльності. Процес забезпечення ефективності господарської діяльності підприємства - це система організаційних заходів та стратегій, спрямованих на досягнення максимального рівня продуктивності, результативності та прибутковості у всіх сферах діяльності підприємства.

4. Узагальнено, що ефективність господарської діяльності являє собою

співвідношення між результатами, отриманими внаслідок виробничої діяльності, та затратами ресурсів, які були витрачені на цей виробничий процес. Основною метою керівництва в такому контексті є прагнення до підвищення рівня економічної ефективності, яке може ґрунтуватися на зниженні витрат праці та ресурсів, впровадженні інноваційних методів управління організацією, активізації інвестиційної діяльності та інших заходах.

5. Розглянуто сучасні методи оцінки ефективності діяльності підприємства. Під час аналізу виявлено як позитивні, так і негативні аспекти застосування цих методів. Дослідження розкрило низку проблем, пов'язаних з практичним застосуванням цих методик у вітчизняних підприємствах, серед яких основною є недостатність та неузгодженість фінансових даних. Результати дослідження мають як теоретичне, так і практичне значення, оскільки можуть бути використані для прийняття стратегічних рішень підприємства.

6. Визначено, що нормативно-правове забезпечення відносин у сфері ефективності господарської діяльності підприємства включає комплекс правових норм, актів та положень, спрямованих на регулювання процесів оцінки та підвищення результативності підприємницької діяльності. Таке забезпечення включає в себе законодавство, нормативні акти, стандарти, інструкції та інші правові документи, які регулюють процедури та критерії оцінки ефективності підприємства.

7. Обґрунтовано, що інформаційне забезпечення відносин у сфері ефективності господарської діяльності підприємства охоплює систему збору, обробки, аналізу та розповсюдження інформації, необхідної для прийняття обґрунтованих управлінських рішень та вдосконалення діяльності підприємства. Інформаційне забезпечення відносин у сфері ефективності господарської діяльності підприємства є ключовим елементом управління, оскільки від якості та своєчасності інформації залежить успішність у прийнятті стратегічних та оперативних рішень.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА СТАНУ ТА НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ТОРГОВИЙ ДІМ «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ»

2.1. Організаційно-управлінський аналіз підприємства

Компанія ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ» є одним з провідних українських учасників кондитерського ринку. Її історія сягає 1944 року, і на сьогоднішній день вона є найстарішим представником кондитерської галузі в Україні. Компанія ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ» діє як виробничо-торгове підприємство, що відоме як один із найбільших виробників кондитерської продукції у Житомирській області. Також вона займає видатне місце серед підприємств харчової промисловості в Житомирському регіоні та всій Україні. Під брендом «Житомирська кондитерська фабрика» компанія випускає кондитерські вироби з 1975 року.

Організаційно-правова характеристика компанії ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ», як суб'єкта виробничо-господарської діяльності наведена у табл. 2.1.

Отже, контрагент ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ» зареєстроване 10.05.2012 р. за юридичною адресою: Україна, 10003, Житомирська область, місто Житомир, вулиця Покровська, 67. Керівником організації є Нікітіч Тетяна Геннадіївна. Розмір статутного капіталу складає 10000000,00 грн. На момент останнього оновлення даних 26.07.2023 р. стан організації - не перебуває в процесі припинення [40].

До 1999 року компанія існувала у формі державної власності. Після здійснення переобладнання виробничої та фінансово – господарської діяльності, фірма трансформувала форму власності та була перетворена у товариство з обмеженою відповідальністю та зареєстровано підприємство ТОВ «Житомирська кондитерська фабрика».

Таблиця 2.1

Організаційно-правова характеристика підприємства ТОВ «Торговий дім
«ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ», як суб'єкта господарювання

Ознака	Характеристика
Повне найменування юридичної особи	Товариство з обмеженою відповідальністю «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ»
Скорочена назва	ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ»
Статус юридичної особи	Не перебуває в процесі припинення
Дата реєстрації	10.05.2012 р.
Розмір статутного капіталу	10 000 000,00 грн.
Організаційно-правова форма	Товариство з обмеженою відповідальністю
Форма власності	Недержавна власність
Код ЄДРПОУ	38092323
Види діяльності	Основний: 46.36 Оптова торгівля цукром, шоколадом і кондитерськими виробами Інші: 10.72 Виробництво сухарів і сухого печива; виробництво борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок тривалого зберігання 10.82 Виробництво какао, шоколаду та цукрових кондитерських виробів 46.12 Діяльність посередників у торгівлі паливом, рудами, металами та промисловими хімічними речовинами
Місцезнаходження юридичної особи	Україна, 10003, Житомирська область, місто Житомир, вулиця Покровська 67

У 2016 році на даному підприємстві відбулися зміни, що призвели до того, що 28 вересня 2016 року ТОВ «Житомирська кондитерська фабрика» було реорганізовано в ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ», керівництво якого поклав на себе Орел Галина Олексіївна на посаді генерального директора. Основним завданням Орел Г. О. на той момент було виведення підприємства з кризового стану та пошук резервів і шляхів його подальшого розвитку. Починаючи з вересня 2016 року, розпочався процес узгодження та масового випуску кондитерської продукції під торговою маркою «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ» і слоганом «Продукти зроблені з душею». Керівництво підприємства дотримується принципу: «Роби для людей, як для себе. Вкладай всю свою душу та використовуй весь свій професіоналізм. Тільки тоді можна з чистою совістю продавати продукти, якщо ти сам впевнений в їх

якості» [40].

Політика підприємства залишається незмінною, фокусуючись на розширенні асортименту та підвищенні якості продукції. На сьогоднішній день ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ» не лише стабільно функціонує, а й постійно розширює обсяги виробництва та асортимент своєї продукції. Торговельна марка «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ» давно стала символом високої якості та відмінного смаку у кондитерській галузі. У цей період головною метою діяльності ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ» було:

- досягнення прибутку на основі об'єднання фінансових і матеріальних ресурсів акціонерів;
- створення сприятливих умов для подальшого розвитку виробництва харчових продуктів, зокрема кондитерської продукції, задоволення потреб населення областей України та планування експорту;
- покращення матеріально-технічної бази для випуску нових продуктів;
- розроблення та застосування екологічно чистих технологій виробництва харчових продуктів;
- підвищення ефективності виробництва за рахунок використання інтенсивних технологій та ресурсозберігаючих методів;
- покращення матеріального стану працівників та задоволення економічних і соціальних інтересів акціонерів.

З початку 2018 року підприємство продовжувало працювати зі зростаючим прибутком і значно розширило свій асортимент кондитерської продукції. На сьогоднішній день на підприємстві виготовляється більш як 40 видів кондитерських виробів, що відправляються на реалізацію в 93% торгівельних точок міста Житомир. У порівнянні з минулим, коли основний акцент робився на збільшенні обсягів, наразі однією з ключових мет є розширення асортименту продукції. Зросла популярність оптової торгівлі. Питання з постачальниками сировини та матеріалами для виробництва було успішно вирішено на підприємстві [40].

Основні ринки збуту кондитерської продукції розташовані, переважно, у Житомирі, і постачання товарів відбувається згідно з безпосередніми замовленнями. Крім того, серед ринків збуту використовуються ринки дрібнооптової торгівлі в різних містах, таких як Київ, Хмельницький, Вінниця. Особливо успішною виявилася поставка продукції до супермаркетів та інших магазинів. З жовтня 2019 року був організований перший вихід на зовнішні ринки, зокрема, відвантажено вафельну продукцію до Німеччини.

Основною метою діяльності ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ» є отримання прибутку через проведення наукових, виробничих та підприємницьких заходів.

Згідно зі статутом ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ», основними напрямками діяльності підприємства є:

- виробництво кондитерських виробів;
- оптова та роздрібна торгівля продукцією власного виробництва;
- надання широкого спектру послуг, включаючи транспортні, будівельні, ремонтні послуги;
- посередницька, маркетингова, лізингова та інформаційна діяльність;
- відкриття та експлуатація власних магазинів як оптових, так і роздрібних;
- здійснення комерційної та зовнішньоекономічної діяльності відповідно до законодавства України.

ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ» має власний незалежний баланс, а також веде поточні та валютні рахунки в банківських установах. Підприємство також володіє печаткою з унікальною назвою, фірмовою маркою та торговим знаком [40].

Місія компанії полягає в тому, щоб збагачувати життя своїх клієнтів, принесення радості та задоволення через високоякісні продукти. Вона також ставить перед собою завдання зберігати традиції високої якості, вишуканого смаку та розширювати розмаїття асортименту продукції.

Підприємство ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ» виробляє шоколадні, пралінові, помадні, вафельні та грильяжні цукерки, нугу, ірис,

батончики, вафлі, різні види печива, а також, інші кондитерські вироби. Піклуючись про здоров'я споживачів, технологами фабрики розроблено асортимент дієтичних продуктів, в яких повністю, або частково, замінений цукор.

Продукцію виготовляють на сучасному високотехнологічному обладнанні. Підприємством впроваджені сертифіковані інтегровані системи управління якістю і безпекою харчових продуктів, відповідно до вимог міжнародних стандартів ISO 22000 і FSSC 22000, що дає можливість продажів солодоців під брендом «Житомирські ласощі» у торгові мережі багатьох країн світу. Продукція підприємства має декларації відповідності за технічними регламентами Митного Союзу. Виробництво продукції відповідно до норм ісламу підтверджено сертифікатом «Халяль» [40].

У табл. 2.2. представлено дані щодо річного виробництва кондитерської продукції компанією ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ» на прикладі цукерок, вафель та печива.

Таблиця 2.2

Фактичні обсяги виробництва продукції ТОВ «Торговий дім
«ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ» у 2023 р.

№ з/п	Вид продукції	Річний випуск продукції, тон
1	Цукерки (глазуровані, неглазуровані, цукерки відформовані у шоколадну масу та зі спиртовими ягодами, цукерки типу ірис та нуга, цукерки типу «Стріла», м'яких цукерок типу ірис та нуга, цукерок з праліновим корпусом типу праліне	15880,0
2	Вафлі	6280,0
3	Печиво	5785,0
4	Зефір	1065,0
5	Мармелад	1165,0

Структура компанії ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ» за характером виробничої діяльності складається зі структурних підрозділів, що задіяні напряму у виробництві (основне, допоміжне), торгівельній діяльності та забезпечення об'єктів побутово-соціальної сфери.

Оптова торгівля: 4 оптових торгових склади в області: м. Бердичів,

м. Коростень, м. Житомир (2 склади). Роздрібна торгівля: 15 фірмових магазинів. Соціальна сфера: медпункт; їдальня.

Структура управління та організаційно-виробнича структура ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ» представлені в додатках А та Б.

Організаційна структура ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ» базується на функціональному підході до структуризації, де функціональні відділи, такі як маркетинговий та інші, складаються з працівників та організаційних одиниць.

Ця організаційна структура має свої переваги та недоліки. Кожен виконавець отримує розпорядження від функціонального керівника, що забезпечує компетентне керівництво по основних функціях. Однак, можлива суперечливість та неузгодженість рішень, що може призвести до зниження оперативності.

Структура управління ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ» є лінійно-функціональною, що дозволяє організувати управління за лінійною схемою, наприклад, з директором, начальником цеху та майстром. Функціональні відділи сприяють вирішенню управлінських завдань, але лінійні керівники не підпорядковані функціональним і навпаки.

Отже, лінійно-функціональна система управління забезпечує оптимальне поєднання лінійного керівництва з консультативною підтримкою функціональних служб без порушення повноважень та обов'язків лінійних керівників. Це сприяє ефективній роботі та взаємодії всіх структурних підрозділів підприємства.

Загальні збори учасників є вищим органом управління ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ». Їх компетенція включає в себе затвердження та зміни до Статуту, створення та ліквідацію дочірніх підприємств, обрання Спостережної ради та Ревізійної комісії, а також затвердження річних результатів діяльності та прийняття рішень щодо покриття збитків.

Правління ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ» має

повноваження приймати рішення з різних питань, включаючи придбання цінних паперів, отримання кредитів, розробку та затвердження внутрішніх нормативних актів, відрядження за кордон та підготовку та подання на затвердження річного звіту та балансу.

Підприємство ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ» очолює генеральний директор, який відповідає за стратегічне керівництво, встановлення цілей та організацію роботи підприємства. Він безпосередньо керує ключовими підрозділами, такими як фінанси, бухгалтерія, кадри, юридична служба, комерція, техніка та виробництво.

Загальна площа території ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ» перевищує 9 тисяч квадратних метрів і розташована у центрі міста. На території розташовані три виробничі корпуси - два трьохповерхових і один двоповерховий, 12 будівель допоміжних структурних підрозділів, чотири складських приміщення, а також адміністративний корпус на чотирьох поверхах. Крім того, є 26 фірмових магазинів та вісім дрібнооптових складів.

Характеристика найбільших постачальників ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ» представлена в табл. 2.3.

Таблиця 2.3

Основні постачальники сировини
ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ»

Сировина	Постачальник
Патока	ТД “Крахмалопродукт”, м.Київ
Цукор	ТзОВ “Квадр”, ТзОВ “Призма-13” Лтд
Борошно	ПП “Маїст, ПП “Молдіком”, ЗАТ “Агро світ”, м.Черняхів
Молоко згущене	ВАТ “Овруцький МКК”
Тара	АТ “Укрпластик”, м.Київ
Етикетки	ТзОВ “Велпак”, м.Київ; ТзОВ “Нагрус”, м.Харків
Кондитерські жири	“Trilini International Ltd”, США

ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ» проводять розрахунки на постачання матеріальних ресурсів за нормативами, створили договори з постачальниками на базовий асортимент сировини та матеріалів, на їх постачання, як за передоплатою, так і з відстрочкою платежів.

Розглянемо деяких з споживачів на прикладі ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ». Підприємство працює на замовлення споживачів. Споживачами являються торгівельно-комерційні фірми України (30 %), США (45%), Ізраїль (до 5%), фірмові магазини (24 %), Середня Азія (2 %). Продукцію ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ» споживають як у місті Житомирі, так і в Києві, Бердичеві, Хмельницьку, Запоріжжі, Вінниці, Коростені й інших містах України. ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ» знайшли споживачів своїх кондитерських виробів і на ринках США, Польщі, Італії, Бельгії, Середньої Азії та інших країн [40].

Таким чином, ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ» націлене на досягнення лідерства, заслуживши довіру шляхом задоволення потреб споживачів. Щоденний вибір споживачів сприяє не лише ефективності, а й створенню цінності для зацікавлених сторін та суспільства в цілому. Компанія вважає, що стійка довгострокова цінність для учасників можлива лише за умови, якщо її поведінка, стратегії та діяльність також створюють цінності для спільнот, ділових партнерів та, безперечно, для споживачів.

2.2. Діагностика фінансово-економічного стану підприємства

Діагностика фінансово-економічного стану підприємства визначає його фінансову стабільність та конкурентоспроможність на ринку. Цей процес є важливим елементом стратегічного управління підприємством та дозволяє забезпечити його успішне функціонування та розвиток. Діагностика фінансового стану включає в себе аналіз фінансових показників, оцінку ліквідності, платоспроможності та рентабельності підприємства. Вона допомагає виявити потенційні фінансові проблеми та ризики, що можуть виникнути в майбутньому.

Такий аналіз є необхідним для прийняття обґрунтованих управлінських рішень та розробки стратегій розвитку. Діагностика фінансового стану дозволяє вчасно виявляти та усувати проблеми, що можуть негативно вплинути на

діяльність підприємства. Вона забезпечує об'єктивну оцінку ефективності використання фінансових ресурсів та допомагає визначити напрямки подальшого розвитку підприємства. Діагностика фінансового стану є важливим інструментом для забезпечення сталого фінансового зростання та успішного функціонування підприємства.

Предметом комплексної економічної діагностики є ретельне вивчення актуального та перспективного фінансово-економічного стану підприємства, що постійно зазнає впливу зовнішніх і внутрішніх факторів, а також управлінських рішень, з метою оцінки його фінансової стійкості та ефективності.

Сучасна фінансова діагностика включає в себе аналіз широкого спектру питань, які виходять за рамки традиційної оцінки фінансового стану. Діагностика фінансово-економічного стану ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЩІ» спрямована на виявлення існуючих та потенційних проблем, а також звернення уваги керівництва на них. Важливо враховувати, що пріоритетність розділів і послідовність проведення фінансової діагностики мають відповідати конкретним цілям та умовам. Результати діагностики фінансово-економічного стану ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЩІ» слугують основою для прийняття управлінських рішень та розробки стратегій розвитку.

Динаміка формування основних економічних показників діяльності ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЩІ» представлена у табл. 2.4.

За результатами представленої діагностики визначено, що у 2023 році чистий дохід зріс на 76,30% порівняно з 2021 роком. Це свідчить про зростання обсягів продажів і прибутковості бізнесу ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЩІ». За період 2021-2023 років валовий прибуток збільшився на 36,08%. Це може бути результатом оптимізації виробничих процесів або підвищення цін на продукцію. За останні два роки чистий прибуток підприємства зріс на 110,54%. Це свідчить про ефективне управління витратами та оптимізацію бізнес-процесів.

Таблиця 2.4

Основні економічні показники діяльності ТОВ «Торговий дім
«ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ»

Показники	Роки			2023 р. до 2021 р.	
	2021	2022	2023	+, –	%
Чистий дохід, тис. грн.	572136	838443	1008699	436563	76,30
Валовий прибуток, тис. грн.	131859	178554	179431	47572	36,08
Чистий прибуток, тис. грн.	7013	7050	14765	7752	110,54
Середньорічна вартість активів, тис. грн.	457665,0	625092,0	837453,0	379788,0	82,98
Середньорічна вартість необоротних активів, тис. грн.	14256,0	19413,0	49855,5	35599,5	у 2,49 р.б.
Середньорічна вартість оборотних активів, тис. грн.	443409,0	605679,0	787597,5	344188,5	77,62
Середньооблікова чисельність працівників, осіб	1377	1364	1310	-67	-4,87
Фондовіддача, грн.	40,13	43,19	20,23	-19,90	-49,59
Фондоозброєність, тис. грн /ос.	10,35	14,23	38,06	27,70	у 2,67 р.б.
Продуктивність праці, тис. грн. /ос.	415,49	614,69	770,00	354,50	85,32
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	1,29	1,38	1,28	-0,01	-0,74

Середньорічна вартість активів ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ» зросла на 82,98% за період з 2021 по 2023 рік. Це може бути наслідком розвитку підприємства та збільшення його активів. За останні два роки середньорічна вартість необоротних активів збільшилася на 249,72%. Це може свідчити про інвестування в розвиток виробництва та модернізацію обладнання. У 2023 році середньорічна вартість оборотних активів зросла на 77,62%. Це може бути результатом збільшення запасів або оборотних коштів, що сприяло зростанню виробництва.

Аналіз показав, що за останні два роки середньооблікова чисельність працівників зменшилася на 4,87%. Це може свідчити про оптимізацію штату або використання більш ефективних технологій. Фондовіддача в 2023 році зменшилася на 49,59% порівняно з 2022 роком. Це може свідчити про менш ефективне використання активів для генерації прибутку. За останні два роки фондоозброєність зросла на 267,60%. Це може свідчити про збільшення обсягу

виробництва або модернізацію обладнання. Продуктивність праці в 2023 році зросла на 85,32% порівняно з 2021 роком. Це свідчить про більш ефективне використання ресурсів та підвищення ефективності праці працівників.

Діагностика майнового стану підприємства є критичним етапом у вивченні його фінансового здоров'я та ефективності використання ресурсів. Вона дозволяє зрозуміти, як ефективно управляються активами та яким чином вони впливають на загальну продуктивність підприємства. Проведення діагностики майнового стану допомагає виявити потенційні проблеми в управлінні активами та ресурсами. Це необхідно для прийняття обґрунтованих управлінських рішень та оптимізації використання майна.

Підприємство може виявити нерухомість, машини та обладнання, запаси та інші активи, які можуть бути недооціненими або непрацездатними. Аналіз майнового стану допомагає підприємству виявити потенційні ризики та зрозуміти, які активи є найбільш цінними та прибутковими. Важливою частиною діагностики майнового стану є оцінка рівня зносу та технічної готовності обладнання та машин, що може впливати на продуктивність підприємства. Особливу увагу слід звернути на фінансові зобов'язання, пов'язані з майновими активами, такі як кредити та лізинг. Такий аналіз дозволяє підприємству приймати обґрунтовані рішення щодо реорганізації та оптимізації свого майнового портфеля.

Аналіз майнового стану підприємства відіграє важливу роль у визначенні його фінансової стабільності та конкурентоспроможності. Він надає можливість оцінити склад та структуру майна підприємства, виявити зміни у розмірі активів та їхньому розподілі. Приріст або зменшення майна свідчить про успіхи або проблеми в діяльності підприємства відповідно. Дослідження причин збільшення вартості майна важливо для зрозуміння його динаміки та впливу факторів, таких як інфляція. Управління фінансами та структурою капіталу вимагає відповідальності та ретельного аналізу складу та джерел формування фінансових ресурсів. Це допомагає уникнути банкрутства та забезпечити стабільність фінансового стану підприємства в умовах ринкової

конкуренції.

Характеристика майна підприємства ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ» та джерел його формування за балансом представлена у табл. 2.5.

Таблиця 2.5

Характеристика майна підприємства ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ» та джерел його формування за балансом

Показники	2021 р.		2022 р.		2023 р.		2023 р. до 2021 р.		
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	+, –	%	п.с.
Активи									
1. Необоротні активи:	14255	2,7	24571	3,4	75140	8,0	60885	у 4,27 р.б.	5,21
в т.ч. основні засоби	11309	2,2	22243	3,0	70211	7,4	58902	у 5,20 р.б.	5,26
2. Оборотні активи	506096	97,3	705262	96,6	869933	92,0	363837	71,89	-5,21
в т.ч. запаси	153205	29,4	193532	26,5	138255	14,6	-14950	-9,76	-14,81
дебіторська заборговність	305779	58,8	452669	62,0	640108	67,7	334329	109,34	8,97
грошові кошти	1871	0,4	426	0,1	436	0,0	-1435	-76,70	-0,31
Пасиви									
1. Власний капітал	43935	8,4	50594	6,9	64869	6,9	20934	47,65	-1,58
в т.ч. зареєстрований капітал	10000	1,9	10000	1,4	53000	5,6	43000	у 4,30 р.б.	3,69
нерозподілений прибуток	32522	6,3	39181	5,4	10456	1,1	-22066	-67,85	-5,14
2. Поточні зобов'язання і забезпечення	476416	91,6	679239	93,1	880204	93,1	403788	84,76	1,58
Баланс	520351	100,0	729833	100,0	945073	100,0	424722	81,62	х

Дані надають можливість провести глибокий аналіз динаміки майнового стану підприємства ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ» за період з 2021 по 2023 рік. У цей період спостерігається значний ріст активів підприємства на всіх рівнях. Зокрема, необоротні активи зросли на 60885 тис.грн., або у 4,27 рази, що свідчить про інтенсивний розвиток підприємства та збільшення його потужностей. Основні засоби, як найбільш значима складова необоротних активів, зросли найбільш динамічно у 5,20 разів, що може свідчити про інвестиційну активність підприємства в розвиток виробництва. З іншого боку, оборотні активи, хоча й зросли в абсолютному виразі на 363837

тис.грн., проте відсотковий відносний приріст скоротився, що може вказувати на меншу ефективність управління цими ресурсами. Зокрема, збільшення дебіторської заборгованості на понад 100% може свідчити про погіршення у врегулюванні платежів з покупцями. Водночас, зменшення запасів на 9,76% може вказувати на більш ефективне управління запасами або зміну стратегії складування.

За рахунок збільшення зареєстрованого капіталу на 43000 тис.грн., або у 4,30 разів та відповідно збільшення власного капіталу на 20934 тис.грн., або на 47,65 %, підприємство збільшило свою фінансову стійкість. Проте, зменшення нерозподіленого прибутку на 22066 тис.грн., або на 67,85 % свідчить про можливі проблеми в доходній частині діяльності. У цілому, підприємство за цей період продемонструвало стійкий ріст та збільшення активів, однак необхідно уважно аналізувати показники дебіторської заборгованості та нерозподіленого прибутку для підвищення ефективності управління.

Діагностика фінансових результатів підприємства відіграє ключову роль у визначенні його ефективності та стабільності. Вона дозволяє оцінити фінансові досягнення та виявити проблемні аспекти в управлінні ресурсами. Аналіз фінансових результатів допомагає керівництву приймати обґрунтовані рішення щодо подальшого розвитку підприємства. Знання фінансової продуктивності дозволяє ефективно реагувати на зміни в економічному середовищі та розробляти стратегії розвитку.

Діагностика фінансових результатів дозволяє ідентифікувати сильні та слабкі сторони в управлінні фінансами підприємства. Вона є важливим інструментом для оцінки ефективності використання ресурсів та досягнення поставлених цілей. Ретельний аналіз фінансових результатів допомагає виявити потенційні ризики та забезпечує підприємство можливістю їх вчасного управління. Фінансові результати відображають ефективність управління в різних сферах діяльності підприємства, таких як виробництво, маркетинг, фінанси тощо. Діагностика фінансових результатів допомагає підприємству збільшити його конкурентоспроможність та стабільність на ринку. Вона є

важливим інструментом для внутрішнього та зовнішнього аналізу підприємства, що сприяє покращенню його фінансового стану.

Механізм формування фінансових результатів діяльності підприємства ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ» проаналізовано у табл. 2.6.

Таблиця 2.6

Механізм формування фінансових результатів діяльності підприємства ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ», тис.грн.

Показники	Роки			2023 р. до 2021 р.	
	2021	2022	2023	+, –	%
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	572136	838443	1008699	436563	76,30
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	440277	659889	829268	388991	88,35
Валовий прибуток	131859	178554	179431	47572	36,08
Інші операційні доходи	8392	23616	20122	11730	139,78
Адміністративні витрати	15653	15290	18484	2831	18,09
Витрати на збут	91320	133949	127849	36529	40,00
Інші операційні витрати	16933	34994	20268	3335	19,70
Фінансовий результат від операційної діяльності	16345	17937	32952	16607	101,60
Фінансові витрати	7714	9269	14303	6589	85,42
Інші витрати	87	33	1183	1096	у 12,59 р.б.
Фінансовий результат до оподаткування	8825	9040	18020	9195	104,19
Чистий фінансовий результат	7013	7050	14765	7752	110,54

Аналіз засвідчив, що збільшився чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ». Суттєвий ріст цього показника на 76,30% за період 2021-2023 років свідчить про успішне зростання обсягів продажів та популярність продукції підприємства серед клієнтів. Збільшення собівартості на 88,35% вказує на те, що витрати на виробництво значно зросли, що може бути пов'язано з підвищенням вартості сировини або затрат на працю. Незважаючи на невеликий ріст у валовому прибутку на 36,08%, його величина залишається меншою порівняно зі зростанням чистого доходу, що може вказувати на збільшення витрат на виробництво.

Проаналізуємо витрати на збут та адміністративні витрати За тривалий

період обидва показники зросли, що може вказувати на розширення діяльності та необхідність більш ефективного управління витратами. Значне збільшення фінансових витрат та інших витрат може вплинути на загальний фінансовий результат підприємства, тому їх необхідно докладніше проаналізувати та знайти способи їх оптимізації.

Аналіз показав, що порівняно з 2021 роком, фінансовий результат від операційної діяльності зріс на 101,60%, що свідчить про ефективність управління операційною діяльністю підприємства. Чистий фінансовий результат зріс на 110,54%, що вказує на загальне покращення фінансового стану підприємства.

Загалом, хоча показники чистого доходу та чистого фінансового результату ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ» показують позитивну динаміку, важливо уважно аналізувати зростання витрат та збитків для забезпечення стійкості та ефективності фінансової діяльності підприємства.

Фінансовий стан підприємства є одним із ключових аспектів його успішної діяльності та довгострокового розвитку. Діагностика фінансового стану визначається як систематичний аналіз фінансової звітності та інших фінансових даних для оцінки фінансового здоров'я підприємства. Цей процес дозволяє керівництву та зацікавленим сторонам зробити об'єктивні висновки щодо фінансової стійкості, прибутковості та ефективності використання ресурсів підприємства. Важливість діагностики фінансового стану полягає в тому, що вона надає об'єктивну інформацію для прийняття стратегічних та тактичних рішень керівництвом підприємства. Цей процес також допомагає виявити можливі проблеми та ризики, які можуть виникнути в майбутньому і сприяє вчасному їх вирішенню. Діагностика фінансового стану є необхідною для внутрішнього та зовнішнього аудиту, а також для взаємодії з інвесторами, кредиторами та іншими зацікавленими сторонами.

Динаміка показників оцінки фінансового стану підприємства ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ» представлена у табл. 2.7.

Таблиця 2.7

Динаміка показників оцінки фінансового стану
підприємства ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ»

Показники	Роки			2023 р. до 2021 р.	
	2021	2022	2023	+, –	%
Коефіцієнт загальної ліквідності	1,06	1,04	0,99	-0,07	-6,96
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,00	0,00	0,00	0,00	-87,39
Чистий оборотний капітал, тис.грн.	29680	26023	-10271	-39951,0	-134,61
Коефіцієнт автономії	0,08	0,07	0,07	-0,02	-18,71
Коефіцієнт фінансової залежності	11,84	14,43	14,57	2,73	23,01
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,09	0,07	0,07	-0,02	-20,08
Коефіцієнт оборотності активів	1,25	1,34	1,20	-0,05	-3,65
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	15,79	17,74	17,47	1,68	10,66
Рентабельність господарської діяльності, %	1,56	1,07	1,81	0,25	x
Рентабельність власного капіталу, %	19,35	14,92	25,58	6,22	x
Рентабельність продукції, %	4,55	3,62	3,39	-1,15	x

Аналіз показав, що спостерігається зниження значення коефіцієнту загальної ліквідності на 6,96% за період 2021-2023 років. Це може свідчити про зменшення здатності підприємства виконати свої поточні зобов'язання з власних ресурсів. Від'ємне значення чистого оборотного капіталу у 2023 році вказує на те, що підприємство має більше короткострокових зобов'язань, ніж активів, що може викликати фінансові труднощі. Водночас, спостерігалось зростання коефіцієнтів фінансової залежності та фінансової стійкості. Зростання обох показників свідчить про те, що підприємство стає більш залежним від зовнішніх джерел фінансування, що може вплинути на його фінансову стійкість. Хоча оборотність активів зменшилась на 3,65%, але оборотність власного капіталу зросла на 10,66%, що може свідчити про більш ефективне використання власних ресурсів. Показники рентабельності підприємства покращилися.

Таким чином, у цілому, попри деякі негативні тенденції, позитивні зміни в рентабельності та ефективності використання власних ресурсів свідчать про потенційні можливості для покращення фінансового стану підприємства ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ».

2.3. Аналіз сучасного стану формування ефективності господарської діяльності підприємства

Ефективність господарської діяльності підприємства ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ» значною мірою залежить від управління його діяльністю. Механізм управління ефективністю господарської діяльності підприємства ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ» включає в себе ряд кроків та інструментів, спрямованих на досягнення стратегічних цілей та оптимізацію результатів.

Ключові складові механізму управління ефективністю господарської діяльності підприємства ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ» представлено на рис. 2.1.

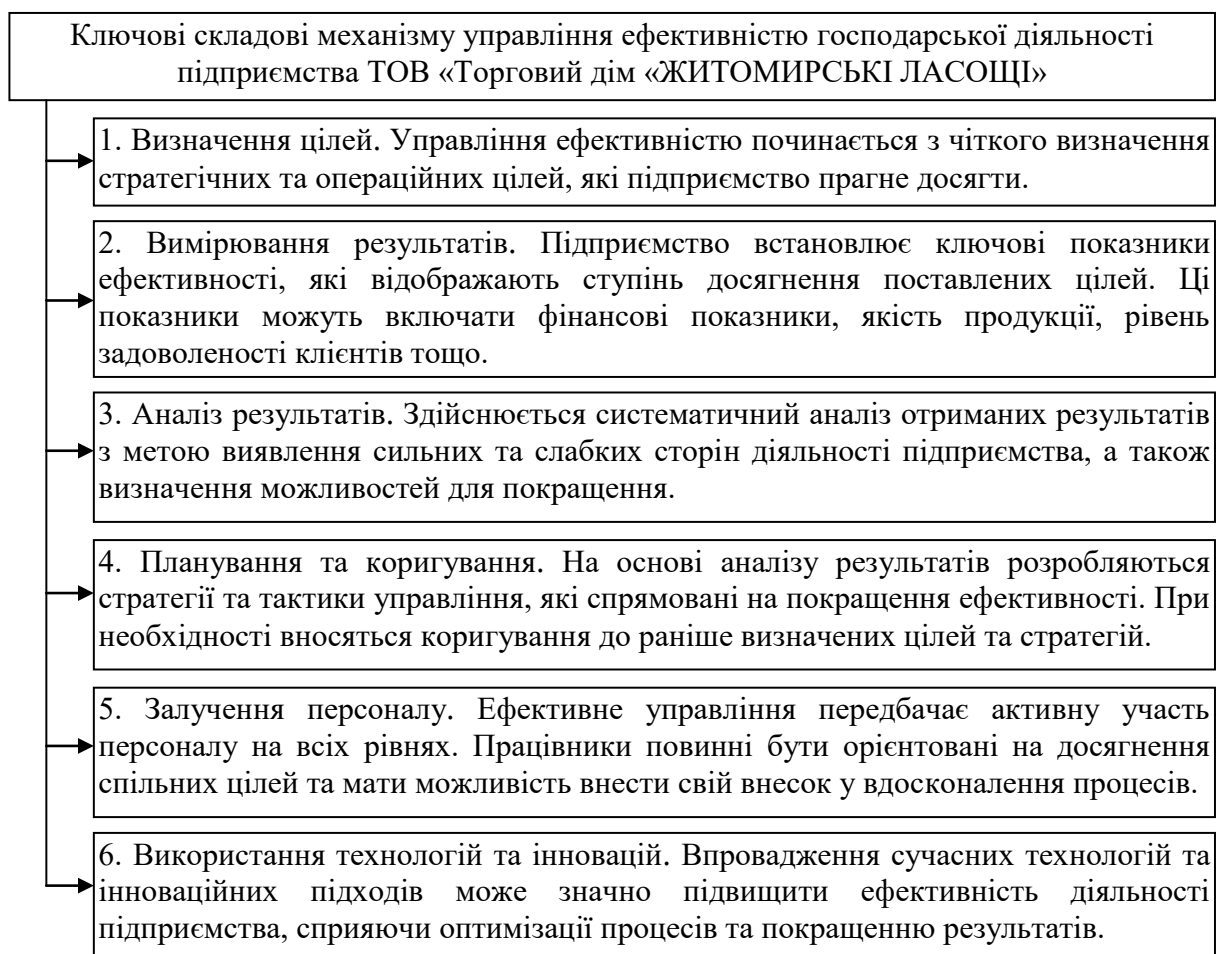

Рис. 2.1. Ключові складові механізму управління ефективністю господарської діяльності підприємства ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ»

Управління ефективністю діяльності ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ» є ключовим елементом його стратегічного управління, оскільки від нього залежить досягнення поставлених цілей та збереження конкурентоспроможності на ринку. Цей процес відображається як неперервний цикл, що включає в себе аналіз, планування, виконання та контроль.

Управління ефективністю базується на використанні різноманітних методів, включаючи фінансовий аналіз, оцінку ризиків, управління проектами та стратегічне планування. Важливим аспектом є організаційне навчання, яке дозволяє персоналу оволодіти необхідними знаннями та навичками для досягнення оптимальних результатів. Крім того, розвиток відносин зі стейкхолдерами, такими як клієнти, партнери, постачальники та громадські організації, є важливим компонентом успішного управління ефективністю. Це дозволяє підприємству ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ» зберігати високий рівень довіри та підтримки серед ключових зацікавлених сторін. Такий підхід сприяє постійному вдосконаленню бізнес-процесів, а також підвищенню конкурентоспроможності та стійкості підприємства в умовах невпевненості та змін на ринку [52, с.70].

Управління ефективністю господарської діяльності ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ» з позицій системного підходу можна визначити наступним чином (табл. 2.8).

Таблиця 2.8

Характеристика елементів системи управління ефективністю господарської діяльності ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ»

Елементи системи	Характеристика елементів
1	2
Принципи управління	Науковості, динамічності, системності, економічності, синергії, орієнтації на стадію життєвого циклу
Мета управління	Підвищення ефективності господарської діяльності з метою зростання вартості підприємства
Задачі управління	- підвищення ефективності використання персоналу; - підвищення ефективності використання активів (оборотних і необоротних); - підвищення ефективності бізнес-процесів діяльності;

1	2
	- оптимізація витрат підприємства; - максимізація прибутку при заданому рівні ризику; - оптимізація відносин зі стейкхолдерами діяльності; - максимізація потенціалу діяльності підприємства; - підвищення конкурентоспроможності підприємства та зміцнення його позиції на ринку; - підвищення якості продукції та послуг
Рівні управління	- стратегічний; - поточний; - оперативний
Об'єкти управління	Рівень конкурентоспроможності підприємства, потенціал господарської діяльності; відносини зі стейкхолдерами діяльності; якість продукції; ресурси, бізнес-процеси, результати діяльності
Суб'єкти управління	Власники підприємства, директор, комерційний директор, керівник планово-економічного відділу, керівник відділу персоналу, керівник відділу маркетингу (стратегічний рівень управління); економіст, фахівець з закупівельної діяльності, фахівець комерційного відділу, завідувач складом, завідувачі відділами та секціями (поточний рівень управління); мерчандайзер, адміністратор торгового залу (оперативний рівень)
Функціональні підсистеми управління	- управління потенціалом діяльності та конкурентоспроможністю; - управління відносинами зі стейкхолдерами господарської діяльності; - управління якістю продукції та послуг; - управління ресурсами господарської діяльності; - управління бізнес-процесами діяльності; - управління результатами діяльності

Управління ефективністю господарської діяльності на ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ» базується на використанні циклічної моделі, яка розпочинається з усвідомлення необхідності вдосконалення господарської діяльності. Після цього проводиться ретельний аналіз та розробка заходів щодо її оптимізації, спрямованих на підвищення ефективності та результативності. Ключовим етапом є порівняння очікуваних показників ефективності після впровадження запропонованих заходів з цільовими показниками. Основним критерієм для прийняття рішення щодо впровадження покращень є позитивне значення чистої приведеної вартості (NPV), що відображає економічну доцільність запропонованих заходів. Важливою особливістю цього підходу є проектний характер, який передбачає системний та цілеспрямований підхід до

управління процесом вдосконалення господарської діяльності. Такий підхід дозволяє забезпечити не лише кращу продуктивність та оптимальне використання ресурсів, але й зберегти конкурентні переваги підприємства в умовах змінного бізнес-середовища [70, с.281].

Базуючись на результатах наукових досліджень, проведених у першому розділі дослідження з методичних аспектів оцінки ефективності господарської діяльності підприємства, ми вважаємо за доцільне провести розрахунок відповідних показників економічної ефективності для ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ». Цей аналіз буде здійснений за допомогою ресурсного, вартісного та доходного підходів, що дозволить отримати комплексне уявлення про ефективність діяльності підприємства.

У табл. 2.9 представлено динаміку відповідних показників економічної ефективності підприємства ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ» за ресурсним підходом.

Таблиця 2.9

Динаміка відносних показників економічної ефективності діяльності
ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ» за ресурсним підходом

Показники	Роки			2023 р. до 2021 р.
	2021 р.	2022 р.	2023 р.	
1	2	3	4	5
Вихідні дані, тис.грн.				
Чистий прибуток	7013,0	7050,0	14765,0	7752,0
Чистий дохід від реалізації продукції	572136,0	838443,0	1008699,0	436563,0
Прибуток до оподаткування	457665,0	625092,0	837453,0	379788,0
Середньорічна вартість активів	8825,0	9040,0	18020,0	9195,0
Середньорічна вартість власного капіталу	36235,5	47264,5	57731,5	21496,0
Середньорічна вартість залученого капіталу	421429,5	577827,5	779721,5	358292,0
Середньорічна вартість перманентного капіталу	36235,5	47264,5	57731,5	21496,0
Середньорічна вартість необоротних активів	14256,0	19413,0	49855,5	35599,5
Середньорічна вартість оборотних активів	443409,0	605679,0	787597,5	344188,5
Ресурсні показники ефективності				
Рентабельність активів, %	1,53	1,13	1,76	0,23
Рентабельність власного капіталу, %	24,35	19,13	31,21	6,86
Рентабельність залученого капіталу, %	2,09	1,56	2,31	0,22

Продовження таблиці 2.9

1	2	3	4	5
Рентабельність перманентного капіталу, %	24,35	19,13	31,21	6,86
Рентабельність необоротних активів (фондорентабельність), %	61,90	46,57	36,14	-25,76
Рентабельність оборотних активів, %	1,99	1,49	2,29	0,30
Коефіцієнт покриття активів	1,25	1,34	1,20	-0,05
Коефіцієнт окупності активів	0,80	0,75	0,83	0,03
Коефіцієнт покриття власного капіталу	15,79	17,74	17,47	1,68
Коефіцієнт окупності власного капіталу	0,06	0,06	0,06	-0,01

Результати аналізу показали, що компанія ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ» відзначалася високими значеннями ресурсної ефективності господарської діяльності. Зокрема, у 2021 році рентабельність активів складала 1,53%, у 2022 році зменшилася до 1,13%, але у 2023 році знову зросла до 1,76%. Це вказує на те, що підприємство змогло покращити ефективне використання своїх активів у 2023 році порівняно з попередніми роками. Рентабельність власного капіталу вище, ніж рентабельність активів, що свідчить про ефективне використання власних ресурсів підприємства. Значення цього показника також показує позитивну динаміку, зростаючи з 24,35% у 2021 році до 31,21% у 2023 році. Рентабельність залученого капіталу також зросла з часом, з 2,09% у 2021 році до 2,31% у 2023 році, що може свідчити про позитивний вплив заходів, спрямованих на оптимізацію використання капіталу. Рентабельність необоротних активів ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ»: цей показник зменшився з 61,90% у 2021 році до 36,14% у 2023 році, що може вказувати на зниження ефективності використання необоротних активів за цей період.

Загальний коефіцієнт покриття активів зменшився незначно з 1,25 у 2021 році до 1,20 у 2023 році, але коефіцієнт покриття власного капіталу тримався стабільним на рівні 17,47% у 2023 році. Коефіцієнт окупності активів зрос до 0,83 у 2023 році, що вказує на певне поліпшення у використанні активів для здійснення прибуткових операцій. Коефіцієнт окупності власного капіталу ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ» залишався стабільним на рівні 0,06.

У табл. 2.10 представлено динаміку відповідних показників економічної ефективності підприємства ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ», розрахованих за витратним підходом.

Таблиця 2.10

Динаміка відносних показників економічної ефективності діяльності
ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ» за витратним підходом

Показники	Роки			2023 р. до 2021 р.
	2021 р.	2022 р.	2023 р.	
Вихідні дані, тис.грн.				
Чистий дохід від реалізації продукції	572136,0	838443,0	1008699,0	436563,0
Валовий прибуток	131859,0	178554,0	179431,0	47572,0
Собівартість реалізованої продукції	440277,0	659889,0	829268,0	388991,0
Прибуток від операційної діяльності	16345,0	17937,0	32952,0	16607,0
Операційні витрати	618756,0	894387,0	1003659,0	384903,0
Прибуток до оподаткування	8825,0	9040,0	18020,0	9195,0
Витрати діяльності до оподаткування	571984,0	853424,0	1011355,0	439371,0
Витрати діяльності	573796,0	855414,0	1014610,0	440814,0
Витратні показники ефективності				
Рентабельність продукції (товарів, робіт, послуг), %	29,95	27,06	21,64	-8,31
Рентабельність операційної діяльності, %	2,64	2,01	3,28	0,64
Рентабельність діяльності до оподаткування, %	0,02	0,01	0,02	0,00
Рентабельність господарської діяльності, %	0,02	0,01	0,02	0,00
Коефіцієнт покриття виробничих витрат	1,30	1,27	1,22	-0,08
Коефіцієнт окупності виробничих витрат	0,77	0,79	0,82	0,05

Отже, за результатами проведеного дослідження проаналізуємо витратні показники ефективності ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ» за 2021, 2022 та 2023 роки. Рентабельність продукції зменшилася з 29,95% у 2021 році до 21,64% у 2023 році. Це може вказувати на зниження ефективності виробництва та реалізації продукції протягом цього періоду. Рентабельність операційної діяльності зросла з 2,64% у 2021 році до 3,28% у 2023 році, що може свідчити про певне поліпшення ефективності управління операційними витратами та процесами.

Розглянемо показники рентабельність діяльності до оподаткування та господарської діяльності. Обидва показники рентабельності (до оподаткування

та господарської діяльності) залишилися на мінімальному рівні у всіх трьох роках, що може вказувати на те, що підприємство майже не заробляло чистого прибутку після оподаткування.

Коефіцієнт покриття виробничих витрат зменшився з 1,30 у 2021 році до 1,22 у 2023 році. Це може свідчити про те, що зростання виробничих витрат перевищує зростання виручки від реалізації продукції. Коефіцієнт окупності виробничих витрат зрос з 0,77 у 2021 році до 0,82 у 2023 році, що свідчить про те, що виробничі витрати долучилися до виробництва більш прибутково, порівняно з попередніми роками.

У табл. 2.11 наведено динаміку відповідних показників економічної ефективності підприємства ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ» за доходним підходом.

Таблиця 2.11

Динаміка відносних показників економічної ефективності діяльності
ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ» за доходним підходом

Показники	Роки			2023 р. до 2021 р.
	2021 р.	2022 р.	2023 р.	
Вихідні дані, тис.грн.				
Чистий дохід від реалізації продукції	572136,0	838443,0	1008699,0	436563,0
Доходи від операційної діяльності	580528,0	862059,0	1028821,0	448293,0
Валовий прибуток	131859,0	178554,0	179431,0	47572,0
Прибуток від операційної діяльності	16345,0	17937,0	32952,0	16607,0
Чистий прибуток	7013,0	7050,0	14765,0	7752,0
Доходні показники ефективності				
Валова рентабельність продажу продукції, %	23,05	21,30	17,79	-5,26
Чиста рентабельність продажу продукції, %	1,23	0,84	1,46	0,24
Рентабельність доходу від операційної діяльності, %	2,82	2,08	3,20	0,39

За результатами проведеного аналізу розглянемо доходні показники ефективності за 2021, 2022 та 2023 роки. За аналізований період валова рентабельність продажу продукції зменшилася з 23,05% у 2021 році до 17,79% у 2023 році. Це може вказувати на погіршення ефективності виробничих процесів або збільшення виробничих витрат. Чиста рентабельність продажу

продукції зросла з 1,23% у 2021 році до 1,46% у 2023 році. Це свідчить про те, що підприємство змогло покращити ефективність управління витратами та збільшити чистий прибуток від продажу продукції. Рентабельність доходу від операційної діяльності також зросла з 2,82% у 2021 році до 3,20% у 2023 році. Це може свідчити про покращення управління операційними витратами та збільшення прибутковості основної діяльності підприємства.

При аналізі сучасного рівня забезпечення ефективності господарської діяльності ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ» важливо враховувати вплив різноманітних факторів на формування рентабельності підприємства. Зокрема, для оцінки рентабельності виробничої діяльності цілеспрямовано застосовується факторний аналіз за відповідною моделлю [58, с.165]:

$$P_v = \frac{ЧД - С}{НОК + ОБК} \times 100\%, \quad (2.1)$$

де ЧД – чистий дохід підприємства, тис. грн.

С – собівартість реалізованої продукції, тис. грн.

НОК – необоротний капітал підприємства, тис. грн.

ОБК – оборотний капітал підприємства, тис. грн.

Дана модель враховує такі ключові показники, як чистий дохід підприємства (у тисячах гривень), собівартість реалізованої продукції (у тисячах гривень), необоротний та оборотний капітал підприємства (у тисячах гривень).

Необхідно також враховувати комплекс економічних факторів, які впливають на рентабельність. Серед них можна виділити рівень організації та управління виробництвом, структуру капіталу та джерела його формування, ефективне використання виробничих ресурсів, обсяг, якість та структура продукції, витрати виробництва та собівартість продукції, а також доходи за різними видами діяльності та їх напрямками використання [70, с.91].

Урахування цих факторів дозволяє більш точно оцінити ефективність виробничої діяльності ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ» та

розробити стратегії для її покращення.

Середній рівень оборотності основного та оборотного капіталу є важливим показником, що визначається обсягом реалізації та швидкістю обороту капіталу. Коефіцієнт оборотності (Коб) відображає співвідношення рівня оборотності до середньорічної суми основного та оборотного капіталу підприємства. Швидший оборот капіталу свідчить про більш ефективне використання ресурсів і меншу потребу у фінансових засобах для забезпечення виробництва та реалізації продукції. У разі сповільнення обороту капіталу підприємство потребує додаткових фінансових ресурсів для забезпечення планового обсягу виробництва та збуту продукції. Такий підхід дозволяє ефективно управляти оборотом капіталу та забезпечувати стабільність виробничого процесу [39, с.201].

На основі використання даних фінансової звітності проведемо факторний аналіз ефективності виробничої діяльності ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ» у табл. 2.12.

Таблиця 2.12

Факторний аналіз рентабельності виробничої діяльності
ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ»

№ з/п	Показник	Одиниця виміру	2022 р.	2023 р.	Відхилення	
					+/-	%
1	Чистий дохід	тис.грн.	838443	1008699	170256	20,31
2	Собівартість продукції	тис.грн.	659889	829268	169379	25,67
3	Валовий прибуток	тис.грн.	178554	179431	877	0,49
4	Середньорічні залишки, у т.ч.:	тис.грн.				
	- оборотних активів		605679,0	787597,5	181918,5	30,04
	- необоротних активів		19413,0	49855,5	30442,5	156,82
5	Рентабельність виробничої діяльності	%	28,56	21,43	-7,14	x

Отже, встановлено, що рентабельність виробничої діяльності компанії ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ» у 2023 році порівняно з 2022 роком знизилася на 7,14 пункти.

Для встановлення впливу окремих факторів на рентабельність виробничої діяльності підприємство виконаємо такі розрахунки:

$$P_{\text{в.ум.1}} = \frac{1008699 - 659889}{605679,0 + 19413,0} \times 100 = 55,80\%$$

$$P_{\text{в.ум.2}} = \frac{1008699 - 829268}{605679,0 + 19413,0} \times 100 = 28,70\%$$

$$P_{\text{в.ум.3}} = \frac{1008699 - 829268}{787597,5 + 19413,0} \times 100 = 22,23\%$$

$$\Delta P_{\text{в.}\Delta\text{ЧД}} = P_{\text{в.ум.1}} - P_{\text{в.0}} = 55,80 - 28,56 = 27,24 \text{ пункти.}$$

$$\Delta P_{\text{в.}\Delta\text{С}} = P_{\text{в.ум.2}} - P_{\text{в.ум.1}} = 28,70 - 55,80 = -27,10 \text{ пункти.}$$

$$\Delta P_{\text{в.}\Delta\text{ОБК}} = P_{\text{в.ум.3}} - P_{\text{в.ум.2}} = 22,23 - 28,70 = -6,47 \text{ пункти.}$$

$$\Delta P_{\text{в.}\Delta\text{НОК}} = P_{\text{в.1}} - P_{\text{в.ум.3}} = 21,43 - 22,23 = -0,80 \text{ пункти.}$$

Згідно з проведеними розрахунками, сприятливим фактором, що чинить вплив на рентабельність виробничої діяльності, слід вважати зростання чистого доходу від реалізації продукції. За рахунок зростання цього показника рентабельність виробництва збільшилась на 27,24 пункти. Водночас, збільшення собівартості продукції спричинило скорочення рентабельності виробництва на 27,10 пункти.

На рентабельність виробничої діяльності ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ» негативно вплинули відповідні фактори:

- за рахунок зростання реалізованої продукції на 25,67 % рентабельність виробничої діяльності скоротилася на 27,10 пункти;

- за рахунок збільшення середнього залишку оборотних активів на 30,04 % рентабельність виробничої діяльності скоротилася на 6,47 пункти;

- за рахунок збільшення середнього залишку необоротних активів на 156,82 % рентабельність виробничої діяльності скоротилася на 0,80 пункти.

Таким чином, за результатами проведеного факторного аналізу можна констатувати, що основними факторами зростання рентабельності виробничої діяльності ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ» є скорочення собівартості реалізованої продукції та оптимізація структури капіталу підприємства.

2.4. Напрями підвищення ефективності господарської діяльності підприємства

Підвищення ефективності господарської діяльності виробничого підприємства є критично важливим для його успішності та конкурентоспроможності. Можна виділити декілька альтернативних напрямів, які можуть допомогти в досягненні цієї мети (рис. 2.2).

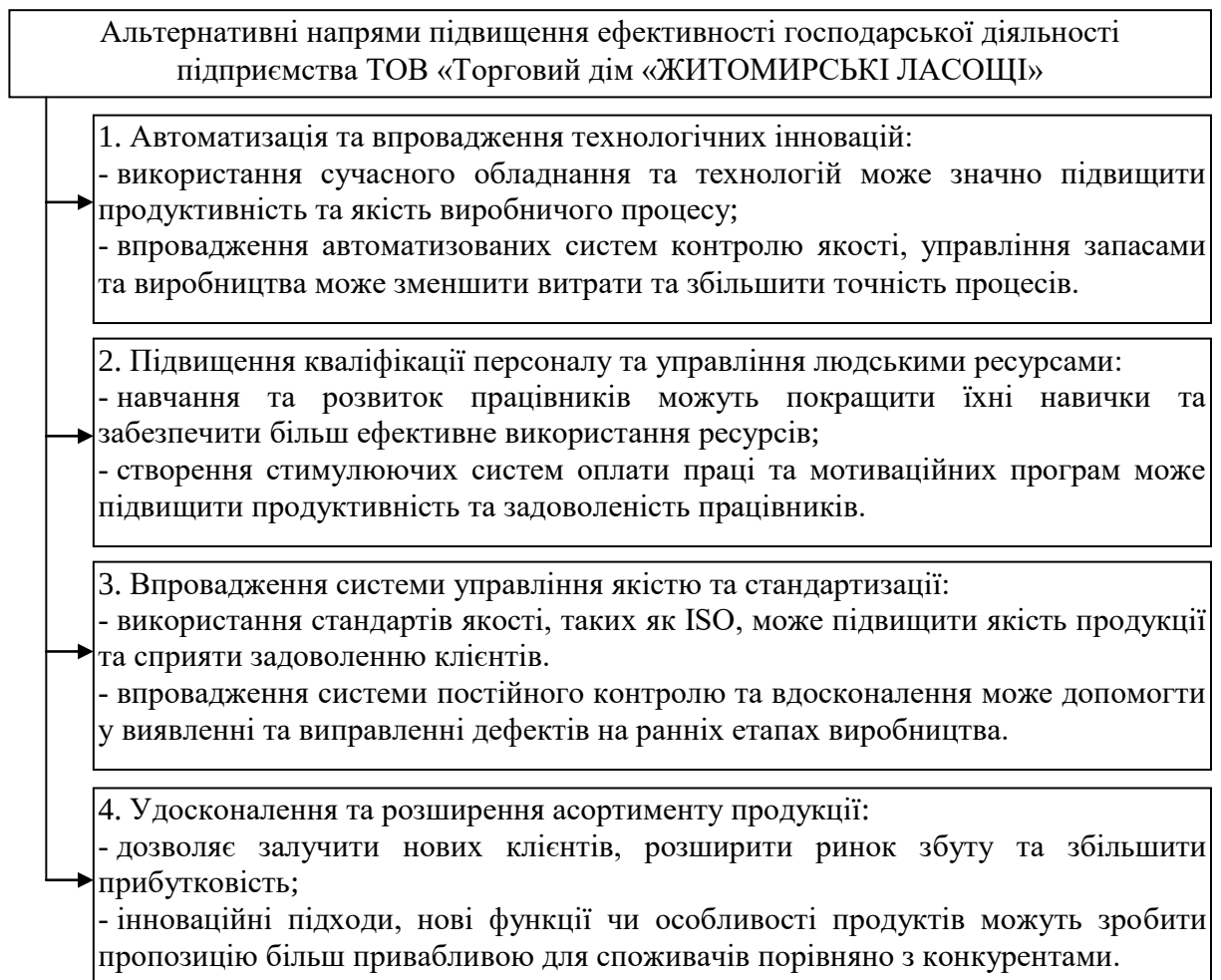

Рис. 2.2. Альтернативні напрями підвищення ефективності господарської діяльності підприємства ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ»

Вважаємо, що одним з найбільш перспективних напрямів забезпечення ефективності господарської діяльності на підприємстві ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ» є саме удосконалення асортиментної політики та диференціація видів продукції, що випускається.

З метою оптимізації виробництва та розширення асортименту кондитерської продукції, ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ» пропонує впровадити виробництво кукурудзяних (круп'яних) паличок. Цей якісний продукт стане частиною сфери виробництва сухих сніданків. Наразі, технологія виробництва сухих сніданків передбачає застосування методу екструзії - процесу, який дозволяє збільшити об'єм сирого білкового продукту за умов тиску, вологості та температури.

Кукурудзяні круп'яні палички, у відміну від інших продуктів, не вимагають додаткової кулінарної обробки, але мають готовність до споживання. Випуск цих паличок може бути у формі як солоних, так і солодких, глазурованих або неглазурованих варіаціях. Проте, найважливішим аспектом є забезпечення високої якості паличок, що відповідає вимогам державних стандартів, що стосуються цього виду продукції.

Розширення асортименту продукції на користь кукурудзяних круп'яних паличок створить можливість для компанії ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ» не лише залучити нових клієнтів та розширити ринок збуту, а й підвищити загальну ефективність виробництва, забезпечуючи різноманіття та конкурентоспроможність на ринку кондитерських виробів.

Розглянемо етапи виробництва запропонованої нової продукції для підприємства поетапно. Виробничий процес передбачає використання основного устаткування - машин для формування круп'яних паличок.

1. Прогрів машини: першим кроком є прогрів машини до встановленої температури.
2. Засипання крупи: попередньо зволожена крупа завантажується у бункер.
3. Пресування та нагрівання: за допомогою машини крупа пропускається через процес пресування та нагрівання до 145°C.
4. Перетворення крупи: під впливом тепла, тиску та вологи крупа перетворюється на пластичну масу, яка через отвори матриці виходить шнеком.
5. Спучування маси: під дією пари, отриманої із перегрітої вологи, маса спучується, утворюючи пористі хрусткі жили.

6. Формування паличок: за допомогою спеціального механізму пластична маса вирізається на окремі палички. Довжина паличок відповідає вимогам ОСТ 18-243-75.

7. Охолодження та упаковка: після формування палички проходять процес охолодження, після чого вологість паличок складає 6%. Далі вони готові до упаковки.

Цей процес дозволяє здійснювати виробництво кукурудзяних круп'яних паличок відповідно до стандартів якості та ефективності, що сприятиме підвищенню конкурентоспроможності продукції ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ» на ринку сухих сніданків.

Після завершення першого етапу виробництва кукурудзяних паличок, настає час для подальшої обробки в залежності від їхнього призначення та технологічних вимог. Розподілення паличок на глазуровані та неглазуровані визначається їхнім подальшим призначенням та рецептурою виробництва.

При виготовленні неглазурованих паличок, в дражировочну машину завантажують певну кількість паличок, додаючи соняшникову олію та потрібні сухі добавки. Серед таких добавок можуть бути цукрова пудра, сіль, суміш лимонної кислоти з цукровою пудрою, або какао-порошок, залежно від рецептури продукту.

У випадку виробництва глазурованих паличок, спочатку вони піддаються підсушуванню до досягнення вологості 3-4%, після чого надходять до дражировочної машини. Далі в процесі обробки неперервно додаються необхідні інгредієнти, такі як лимонна есенція, цукровий сироп, суміш лимонної кислоти з цукровою пудрою для лимонних паличок, або шоколадна глазур, згущене молоко та цукрова пудра для інших видів.

Наприкінці виробничого процесу готова продукція фасується за допомогою фасувально-пакувального обладнання, що завершує виготовлення кукурудзяних паличок та готує їх до подальшого збуту на ринку.

Для забезпечення виробництва кукурудзяних паличок в ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ» планується використати спеціалізоване

обладнання, що включає в себе наступні компоненти:

- вібраційне сито, яке виконує ряд важливих функцій, включаючи відділення борошна від домішок, розпушування та аерацію борошна;
- машина для формування та різання паличок, яка буде використовуватися для створення потрібної форми та розміру продукту;
- подрібнювач, який призначений для подрібнення різних сипучих матеріалів, таких як зерно, цукор для перетворення на цукрову пудру, сіль тощо;
- дражировочна машина, що відповідає за глазурування паличок та нанесення на них покриття за різних рецептур.

Розміщення основного обладнання передбачає наявність спеціального приміщення з площею від 20 до 25 м². Це приміщення повинно відповідати всім санітарним нормам, характерним для харчової промисловості, та забезпечувати відповідні умови для виробництва безпечної та якісної продукції. На процес обслуговування використаного обладнання підприємством потрібно чотири працівника, які забезпечать правильне функціонування обладнання та дотримання технологічних процесів.

Сировина, використовувана у виробництві кукурудзяних (круп'яних) паличок, повинна відповідати встановленим стандартам та технологічним вимогам, а також мати відповідні посвідчення якості від постачальника. Основним компонентом виробництва є шліфувана кукурудзяна крупа №5 дрібна, яка має бути витримана не більше одного місяця.

Залежно від конкретного виду продукції, до складу можуть входити різні компоненти, такі як рослинне рафіноване масло, харчові есенції, шоколадна глазур та інші. Перед початком виробництва кожен партію сировини обов'язково піддають комплексній обробці:

- всю сипучу сировину просівають та проходять через магнітні бар'єри для виявлення будь-яких металевих домішок;
- рослинну олію фільтрують, щоб виключити будь-які неприпустимі домішки;

- кукурудзяну крупу зволожують та кондиціонують. перед подальшою переробкою вологість крупи повинна бути на рівні 14%;

- часник піддають лущенню, інспектують та підсушують, а також розмелюють та просіюють;

- лимонну кислоту також розмелюють та просівають для подальшого використання у виробництві.

Цей процес обробки сировини є важливим етапом, що забезпечує високу якість та безпеку виробленої продукції ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ».

Особливу увагу приділяють підготовці добавок для кукурудзяних паличок:

- для рецептури змішують лимонну кислоту, корицю, порошок какао та сухе молоко з цукровою пудрою згідно з встановленою пропорцією;

- ванілін розчиняють у спирті в пропорції 1:1 та підігрівають на водяній бані до температури, що не перевищує 50 °С. Потім розчин ваніліну змішують з цукровою пудрою у співвідношенні 1:16. Використання ванілону передбачає закладку його у 5 разів менше;

- арахісову масу змішують з рослинною олією та цукром або сіллю, використовуючи відповідну рецептуру. Щоб запобігти розшаруванню емульсії, масу безупинно перемішують.

Для приготування 100 кг цукрового сиропу в казан завантажують 18,2 кг води й 82,8 кг цукру й доводять до кипіння.

Здійснюючи прогнозовані розрахунки витрат при впровадженні виробництва кукурудзяних паличок на ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ», необхідно враховувати всі складові процесу виробництва, включаючи сировину, добавки та енергоресурси.

Найменування, кількість та ціну необхідного обладнання, що використовують при виробництві кукурудзяних паличок у ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ», подано в табл. 2.13.

Таблиця 2.13

Розрахунок вартості пропонованого обладнання для виробництва
кукурудзяних паличок на ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ»

Найменування обладнання	Ціна, грн.
Подрібнювач	520300
Сито вібраційне	704000
Змішувач для змішування та зволоження круп	657800
Екструдер	451000
Бункер	819500
Ваговий пристрій	609400
Дражиратор	495000
Фасувальний автомат	462000
Транспортери для подачі сировини, напівфабрикату та готової продукції	560500
Всього	5432500

Отже, загальна вартість пропонованого нами обладнання, що планується використовувати для виробництва кукурудзяних паличок, становитиме 5432500 грн.

Здійснюючи обчислення величини поточних річних витрат на виробництво паличок, врахуємо такі:

- амортизація обладнання. Оскільки термін корисного використання обладнання - 5 років, то величина амортизації буде рівна:

$$5432500 / 5 = 130270 \text{ грн.};$$

- заробітна плата працівників (при її величині 20250 грн. на 1 працівника на місяць):

$$4 \times 20250 = 162000 \text{ грн.};$$

$$162000 \times 12 = 1944000 \text{ грн.}$$

- нарахування на заробітну плату (у розмірі 22% від заробітної плати):

$$(1944000 \times 22\%) / 100\% = 427680 \text{ грн.}$$

- витрати на закупівлю сировини та спожиту електроенергію;

- інші витрати.

Розрахунок поточних витрат проєкту впровадження виробництва кукурудзяних паличок на ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ» показано у табл. 2.14.

Таблиця 2.14

Розрахунок поточних витрат проєкту впровадження виробництва
кукурудзяних паличок на ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ»

Вид витрат	Сума, грн.
1. Матеріальні витрати	3434440
2. Витрати на оплату праці	1944000
3. Нарахування на заробітну плату	427680
4. Амортизація	108650
5. Інші витрати	602000
Всього	7494620

За даними табл. 2.14 сума поточних витрат проєкту впровадження виробництва кукурудзяних паличок на ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ» становить 7494620 грн.

Здійснюючи підрахунок витрат на сировину, необхідно врахувати, що отримання 800 кг очищеної крупи вимагає використання біля 820 кг крупи-сировини, оскільки під час очищення із крупи видаляється біля 0,5 відсотка сміттевої домішки, один відсоток зародків і пів відсотка цілих зерен. Під час проходження даних операцій може втрачатися біля 0,5-0,7% кукурудзяної крупи.

Проектні фінансово-економічні результати діяльності ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ», що будуть отримані у результаті впровадження виробництва кукурудзяних паличок, наведемо у табл. 2.15.

Таблиця 2.15

Проектні фінансово-економічні результати ТОВ «Торговий дім
«ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ» від впровадження виробництва кукурудзяних
паличок, грн.

Показники	Сума, грн.
Чистий дохід від реалізації продукції	7670754
Витрати на виробництво	7494620
Прибуток від операційної діяльності до оподаткування	176134
Податок на прибуток від операційної діяльності	36231
Чистий прибуток	139903

Тоді річна сума прогнозованого річного грошового потоків у результаті впровадження виробництва кукурудзяних паличок на ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЩІ» становитиме (чистий прибуток + амортизація):

$$ГП = 139903 + 130270 = 270173 \text{ грн.}$$

Далі проводимо дисконтування грошових потоків, використовуючи формулу теперішньої вартості [10, с.55]:

$$PV = FV / (1+r)^n \quad (2.2)$$

де FV – величина майбутньої вартості грошових потоків; r – дисконтна ставка, яку приймаємо 20%; n – кількість періодів (років), що віддаляють майбутній грошовий потік від теперішнього моменту часу.

Тоді знайдемо теперішню вартість грошових потоків проєкту із використанням зазначеної нижче формули:

$$PV = 270173 / (1+0,2)^1 + 270173 / (1+0,2)^2 + 270173 / (1+0,2)^3 + 270173 / (1+0,2)^4 + 270173 / (1+0,2)^5 = 807982 \text{ грн.}$$

Потім проводимо обчислення чистої теперішньої вартості проєкту (NPV), тобто є різницю між величиною грошових потоків проєкту, які дисконтовані при визначеній відсотковій ставці, та сумою початкових інвестицій.

Обчислимо значення NPV, якщо вартість обладнання (капітальні витрати) становить 543250 грн.

$$NPV = 807982 - 543250 = 264732 \text{ грн.}$$

Оскільки $NPV > 0$, то проєкт можна рекомендувати для впровадження.

Далі розраховуємо індекс прибутковості - PI, який обчислюється як відношення суми отриманих грошових потоків до величини початкових інвестицій:

$$PI = 807982 / 543250 = 1,48.$$

Так як індекс прибутковості складає 1,48, тобто більше за 1, то проєкт є ефективним.

Наступний етап розрахунків - проведення обчислення дисконтного періоду окупності. Для цього потрібно знайти термін, за який буде здійснено відшкодування початково вкладених у проєкт інвестицій. За перші два роки

ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЩІ» за рахунок проєкту впровадження виробництва й реалізації кукурудзяних паличок поверне, як очікується, таку частину початково вкладених інвестицій:

$$225144 + 187620 = 412764 \text{ грн.}$$

Залишок неповернених інвестицій на кінець 2-го року складатиме:

$$543250 - 412764 = 130486 \text{ грн.}$$

Ця сума буде повернута протягом 3-го року. Так як теперішня вартість грошового потоку, що очікується у 3-му році, рівна 156350 грн., то для цього буде необхідно затратити ще:

$$130486 / 156350 = 0,83 \text{ року (10 місяців).}$$

Отже, в результаті розрахунків ми виявили, що термін окупності початкових інвестицій, що їх планується вкласти у даний проєкт, буде рівний 2 роки 10 місяців.

Показники прогнозованої економічної ефективності заходів, які передбачають впровадження випуску кукурудзяних паличок на ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЩІ», подано у табл. 2.16.

Таблиця 2.16

Показники економічної ефективності пропонованих заходів із впровадження на ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЩІ» виробництва кукурудзяних паличок

Показник	Одиниця виміру	Значення
Річний додатковий прибуток	грн.	139903,0
Грошовий потік за рік	грн.	270173,0
Термін реалізації проєкту	роки	5,0
Чиста теперішня вартість проєкту	грн.	264732,0
Індекс прибутковості	-	1,48
Термін окупності проєкту	роки, міс.	2 роки 10 міс.

Таким чином, аналізуючи результати проведених розрахунків, можна прийти до висновку, що даний проєкт є економічно прийнятним для його прийняття до реалізації на підприємстві, так як $NPV > 0$ та становить 264732 грн., індекс прибутковості - 1,48, що перевищує одиницю, а дисконтований термін окупності – 2 роки 10 місяців.

Висновки до розділу 2

За результатами проведеної аналітичної оцінки стану та напрямів підвищення ефективності господарської діяльності підприємства можна зробити наступні висновки:

1. Встановлено, що компанія ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ» є одним з провідних українських учасників кондитерського ринку. Політика підприємства залишається незмінною, фокусуючись на розширенні асортименту та підвищенні якості продукції. На сьогоднішній день ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ» не лише стабільно функціонує, а й постійно розширює обсяги виробництва та асортимент своєї продукції.

2. Обґрунтовано, що ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ» націлене на досягнення лідерства, заслуживши довіру шляхом задоволення потреб споживачів. Щоденний вибір споживачів сприяє не лише ефективності, а й створенню цінності для зацікавлених сторін та суспільства в цілому. Компанія вважає, що стійка довгострокова цінність для учасників можлива лише за умови, якщо її поведінка, стратегії та діяльність також створюють цінності для спільнот, ділових партнерів та, безперечно, для споживачів.

3. Аналіз показав, що у 2023 році чистий дохід зріс на 76,30% порівняно з 2021 роком. Це свідчить про зростання обсягів продажів і прибутковості бізнесу ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ». За період 2021-2023 років валовий прибуток збільшився на 36,08%. Це може бути результатом оптимізації виробничих процесів або підвищення цін на продукцію. За останні два роки чистий прибуток підприємства зріс на 110,54%. Це свідчить про ефективне управління витратами та оптимізацію бізнес-процесів.

4. Узагальнено, що ефективність господарської діяльності підприємства ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ» значною мірою залежить від управління його діяльністю. Механізм управління ефективністю господарської діяльності підприємства ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ» включає в себе ряд кроків та інструментів, спрямованих на досягнення

стратегічних цілей та оптимізацію результатів.

5. Обґрунтовано, що управління ефективністю базується на використанні різноманітних методів, включаючи фінансовий аналіз, оцінку ризиків, управління проектами та стратегічне планування. Важливим аспектом є організаційне навчання, яке дозволяє персоналу оволодіти необхідними знаннями та навичками для досягнення оптимальних результатів. Крім того, розвиток відносин зі стейкхолдерами, такими як клієнти, партнери, постачальники та громадські організації, є важливим компонентом успішного управління ефективністю.

6. Результати аналізу показали, що компанія ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ» відзначалася високими значеннями ресурсної ефективності господарської діяльності. Рентабельність продукції зменшилася з 29,95% у 2021 році до 21,64% у 2023 році. Рентабельність операційної діяльності зросла з 2,64% у 2021 році до 3,28% у 2023 році, що може свідчити про певне поліпшення ефективності управління операційними витратами та процесами. За аналізований період валова рентабельність продажу продукції зменшилася з 23,05% у 2021 році до 17,79% у 2023 році.

7. Визначено, що одним з найбільш перспективних напрямів забезпечення ефективності господарської діяльності на підприємстві ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ» є саме удосконалення асортиментної політики та диференціація видів продукції, що випускається. З метою оптимізації виробництва та розширення асортименту кондитерської продукції, ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ» пропонує впровадити виробництво кукурудзяних (круп'яних) паличок.

8. Аналізуючи результати проведених розрахунків, можна прийти до висновку, що даний проект є економічно прийнятним для його прийняття до реалізації на підприємстві, так як $NPV > 0$ та становить 264732 грн., індекс прибутковості - 1,48, що перевищує одиницю, а дисконтований термін окупності – 2 роки 10 місяців.

ВИСНОВКИ

За результатами проведеного дослідження ефективності господарської діяльності підприємства та шляхів її підвищення можна зробити наступні висновки:

1. Встановлено, що поняття «ефективність господарської діяльності» включає в себе ідею про оптимальне використання ресурсів для досягнення поставлених цілей та результатів підприємства. Це співвідношення між отриманим результатом і витраченими на його досягнення засобами, що відображає продуктивність, успішність та конкурентоспроможність підприємства. Вона визначається не лише ефективністю виробничих процесів, а й здатністю до досягнення конкурентних переваг та адаптації до змінного середовища ринку. Усі ці аспекти визначають значення ефективності як важливого фактору для забезпечення стійкого та успішного функціонування підприємства.

2. Обґрунтовано, що процес забезпечення ефективності господарської діяльності підприємства є складним і багатогранним завданням, що передбачає системний підхід до управління різними аспектами підприємницької діяльності. Процес забезпечення ефективності господарської діяльності підприємства - це система організаційних заходів та стратегій, спрямованих на досягнення максимального рівня продуктивності, результативності та прибутковості у всіх сферах діяльності підприємства.

3. Узагальнено, що ефективність господарської діяльності являє собою співвідношення між результатами, отриманими внаслідок виробничої діяльності, та затратами ресурсів, які були витрачені на цей виробничий процес. Основною метою керівництва в такому контексті є прагнення до підвищення рівня економічної ефективності, яке може ґрунтуватися на зниженні витрат праці та ресурсів, впровадженні інноваційних методів управління організацією, активізації інвестиційної діяльності та інших заходах.

4. Розглянуто сучасні методи оцінки ефективності діяльності

підприємства. Під час аналізу виявлено як позитивні, так і негативні аспекти застосування цих методів. Дослідження розкрило низку проблем, пов'язаних з практичним застосуванням цих методик у вітчизняних підприємствах, серед яких основною є недостатність та неузгодженість фінансових даних. Результати дослідження мають як теоретичне, так і практичне значення, оскільки можуть бути використані для прийняття стратегічних рішень підприємства.

5. Встановлено, що компанія ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ» є одним з провідних українських учасників кондитерського ринку. Політика підприємства залишається незмінною, фокусуючись на розширенні асортименту та підвищенні якості продукції. На сьогоднішній день ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ» не лише стабільно функціонує, а й постійно розширює обсяги виробництва та асортимент своєї продукції.

6. Обґрунтовано, що ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ» націлене на досягнення лідерства, заслуживши довіру шляхом задоволення потреб споживачів. Щоденний вибір споживачів сприяє не лише ефективності, а й створенню цінності для зацікавлених сторін та суспільства в цілому. Компанія вважає, що стійка довгострокова цінність для учасників можлива лише за умови, якщо її поведінка, стратегії та діяльність також створюють цінності для спільнот, ділових партнерів та, безперечно, для споживачів.

7. Аналіз показав, що у 2023 році чистий дохід зріс на 76,30% порівняно з 2021 роком. Це свідчить про зростання обсягів продажів і прибутковості бізнесу ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ». За період 2021-2023 років валовий прибуток збільшився на 36,08%. Це може бути результатом оптимізації виробничих процесів або підвищення цін на продукцію. За останні два роки чистий прибуток підприємства зріс на 110,54%. Це свідчить про ефективне управління витратами та оптимізацію бізнес-процесів.

8. Узагальнено, що ефективність господарської діяльності підприємства ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ» значною мірою залежить від управління його діяльністю. Механізм управління ефективністю господарської діяльності підприємства ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ»

включає в себе ряд кроків та інструментів, спрямованих на досягнення стратегічних цілей та оптимізацію результатів.

9. Обґрунтовано, що управління ефективністю базується на використанні різноманітних методів, включаючи фінансовий аналіз, оцінку ризиків, управління проектами та стратегічне планування. Важливим аспектом є організаційне навчання, яке дозволяє персоналу оволодіти необхідними знаннями та навичками для досягнення оптимальних результатів. Крім того, розвиток відносин зі стейкхолдерами, такими як клієнти, партнери, постачальники та громадські організації, є важливим компонентом успішного управління ефективністю.

10. Результати аналізу показали, що компанія ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ» відзначалася високими значеннями ресурсної ефективності господарської діяльності. Рентабельність продукції зменшилася з 29,95% у 2021 році до 21,64% у 2023 році. Рентабельність операційної діяльності зросла з 2,64% у 2021 році до 3,28% у 2023 році, що може свідчити про певне поліпшення ефективності управління операційними витратами та процесами. За аналізований період валова рентабельність продажу продукції зменшилася з 23,05% у 2021 році до 17,79% у 2023 році.

11. Визначено, що одним з найбільш перспективних напрямів забезпечення ефективності господарської діяльності на підприємстві ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ» є саме удосконалення асортиментної політики та диференціація видів продукції, що випускається. З метою оптимізації виробництва та розширення асортименту кондитерської продукції, ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЦІ» пропонує впровадити виробництво кукурудзяних (круп'яних) паличок.

12. Аналізуючи результати проведених розрахунків, можна прийти до висновку, що даний проект є економічно прийнятним для його прийняття до реалізації на підприємстві, так як $NPV > 0$ та становить 264732 грн., індекс прибутковості - 1,48, що перевищує одиницю, а дисконтований термін окупності – 2 роки 10 місяців.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Амбросов В.Я. Механізм ефективного функціонування підприємств. Економіка України. 2018. № 6. С. 60-66.
2. Андрійчук В. Г. Теоретико-методологічне обґрунтування ефективності виробництва. Економіка АПК. 2023 № 5. С. 52–63.
3. Базилевич В. Д. Економічна теорія: Підручник. Київ, 2016. 719 с.
4. Белей О. І. Побудова моделі призми ефективності торговельного підприємства. Торгівля, комерція, підприємництво : зб. наук. праць Львівської комерційної академії. 2015. Вип. 14. С. 16–20.
5. Бойчик І. М. Економіка підприємства: Навч. посібник. К.: Атіка, 2014. 378 с.
6. Болюх М. А. Економічний аналіз: навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2013. 556 с.
7. Бондар Н. М. Економіка підприємства: навч. посіб. Київ : А.С.К., 2014. 376 с.
8. Братанич М. В., Полозова Т. В. Визначення сутності економічної ефективності та класифікація її видів. Економіка промисловості. 2020. № 4. С. 153–155.
9. Габор В. Економічна ефективність господарської діяльності підприємств в умовах ринкового механізму. Наука молода. №6. 2016. С. 12-23.
10. Гадзевич О.І. Основи економічного аналізу і діагностики фінансово-господарської діяльності підприємств. К. : Кондор, 2014. 180 с.
11. Гетьман О.О., Шаповал В.М. Економіка підприємства : навч. посіб. 2-ге вид. К. : Центр учбової літератури, 2010. 488 с.
12. Говорушко Т. А. Управління ефективністю діяльності підприємств на основі вартісно-орієнтованого підходу : монографія. К. : Логос, 2013. 204 с.
13. Голов С.Ф. Фінансовий та управлінський облік. К. : Автоінтерсервіс, 2019. 544 с.
14. Голубєва Т.С. Методологічні підходи до оцінки ефективності діяльності підприємства. Актуальні проблеми економіки. 2018. № 5. С. 66-71.

15. Господарський Кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
16. Дегтярьова І.Б. Економічна діагностика: навч. посібник. Суми : Сумський державний університет, 2022. 112 с.
17. Дєєва Н. М. Фінансовий аналіз. Навчальний посібник. Н. М. Дєєва, О. І. Дедіков. К.: Центр учбової літератури, 2017. 328 с.
18. Добикіна О.К. Потенціал підприємства: формування та оцінка: навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2013. 208 с.
19. Економіка результативності діяльності підприємства: монографія / О. І. Олексюк. К.: КНЕУ, 2008. 362 с.
20. Економічна енциклопедія: У 3-х томах. Т.1. / редкол.: С. В. Мочерний (відп.ред.) та ін. Київ : Видавничий центр «Академія», 2000. 864 с.
21. Економічний аналіз: навч. посіб. / за ред. М.Г. Чумаченка. Київ : КНЕУ, 2003. 556 с.
22. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», ухвалений Верховною Радою України від 16.07.1999 р. № 996-XIV.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
23. Іванілов О. С. Економіка підприємства: підручник. К.: Центр учбової літератури, 2019. 728 с.
24. Калієва О.М., Разумова М.С., Дергунова М.І., Говорова М.С. Поняття економічної ефективності комерційної діяльності. Інноваційна економіка: матеріали Міжнар. науч. конф. (Казань, жовтень 2014 р). Казань: Бук, 2014. С. 99–103.
25. Кармазін В. А., Савицька О. М. Економічний аналіз: Практикум: навч. посіб. К.: Знання, 2007. 255 с.
26. Костенко Т.Д. Економічний аналіз і діагностика стану сучасного підприємства: Навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2013. 400 с.
27. Крайник О. П. Клепикова З. В. Фінансовий менеджмент : навч. посіб. Київ : Дакор, 2020. 260 с.

28. Куцик П.О., Герега Г.Ф. Організаційно-економічний механізм управління ефективністю торговельного підприємства. Вісник Львівської комерційної академії. Серія економічна. 2014. Вип. 45. С. 96–102.

29. Кучер В.А. Визначення структури показників ефективності роботи підприємства як основа прийняття стратегічних рішень. Економіка промисловості. 2019. № 1. С. 71-77.

30. Літвінова В. О. Економічна ефективність: сутність та форми: В. О. Літвінова: Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. 2014. № 2. С. 43-45.

31. Маркіна І.А. Методологічні питання ефективності управління. Фінанси України. 2013. № 6. С. 24–32.

32. Медвідь М.М. Економічна ефективність на торговельних підприємствах та їх оцінка. Науковий вісник. №17.5. 2017. С. 45-52.

33. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності, затверджені наказом Міністерства фінансів України від 28 березня 2013 року № 433. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/433>

34. Мних Є.В. Економічний аналіз : підручник. К. : Центр навч. літератури, 2017. 412 с.

35. Мошек Г.Є. Вплив типів управлінських рішень на ефективність діяльності торговельних підприємств. Бизнес-Информ. 2013. № 5. С. 264–269.

36. Нападовська Л. В. Управлінський облік: монографія. Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2014. 450 с.

37. Ніколаєнко В. П. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства. Актуальні проблеми економіки. 2016. №6. С. 180-191.

38. НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», ухвалений Наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show73>

39. Орлов П. А. Економіка підприємства: навчальний посібник. Х.: ХНЕУ, 2022. 401 с.

40. Офіційний сайт компанії ТОВ «Торговий дім «ЖИТОМИРСЬКІ

ЛАСОЩІ». URL: <https://zl.com.ua>

41. П(С)БО 15 «Дохід», затверджено Наказом Міністерства Фінансів України від 29.11.99 р. № 290. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/290>

42. П(С)БО 16 «Витрати» затверджено Наказом Міністерства Фінансів України від 31.12.99 р. № 318. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/318>

43. Партин Г.О. Управлінський облік : підручник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2013. 280 с.

44. Партин Г.О. Фінансовий контролінг : навч. посібник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2013. 232 с.

45. Пасека Д.В., Гринько Т.В. Фактори підвищення ефективності діяльності підприємства. URL: http://confcontact.com/2014_04_25_ekonomika_i_menedgment/tom4/48_Paseka.htm.

46. Податковий Кодекс України від 02.12.2010 р. №2755-VI. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-6>

47. Покропивний С. Ф. Економіка підприємства: Підручник. Київ, 1999. 170 с.

48. Полегенька М. А. Теоретична сутність економічної категорії "ефективність". Агросвіт. 2016. № 10. С. 69-74.

49. Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації, затверджене наказом Мінфіну України, Фонду державного майна України від 26.01.2001 р. №49/121. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/49-121>

50. Прокопчук А.П. Теоретико-методологічні аспекти визначення ефективності діяльності підприємства торгівлі в сучасній науковій думці. Вісник ЛКА : сер. економічна. Львів : Вид-во ЛКА. 2018. Вип. 19. С. 245-250.

51. Прохорова В.В., Давидова О.Ю. Організація виробництва: Навч. посібник. К.: Харків, 2018. 258 с.

52. Прядко В.В. Теоретико-методичні аспекти ефективності промислового виробництва. Економіка АПК. 2019. № 10. С. 69-77.

53. Савенко Н.В. Економічна сутність ефективності виробництва

підприємства і аналіз підходів до її визначення. Інноваційна економіка. 2019. № 2. С. 153–162.

54. Савіна Г.Г. Фактори зовнішнього та внутрішнього впливу на рівень ефективності управління підприємством. Ефективна економіка. 2016. № 12. С. 34-39.

55. Садовська І. Б. Бухгалтерський облік : навч. посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2013. 688 с.

56. Соломянюк Н.М., Рябко О.І. Оцінювання ефективності діяльності роздрібного торговельного підприємства. The scientific heritage. 2017. URL: <https://mail.ukr.net/desktop#readmsg/14966471270373335070/f0/attach=2>.

57. Суліма Н.М., Степасюк Л.М., Величко О.В. Економіка і фінанси підприємства: підручник. Київ: Компринт, 2015. 465 с.

58. Сурмін Ю. П. Теорія систем і системний аналіз: навчальний посібник. К.: МАУП, 2020. 368 с.

59. Трикін В.М., Мамонтова Є.І., Литвинова О.Б. Методи розрахунку економічної ефективності інвестицій: Навч.-метод. посібник. Дніпропетровська обл. рада, обл. комунальний заклад ін-т підприємництва «Стратегія». К. : Професіонал, 2019. 345 с

60. Удосконалення методів оцінки ефективності діяльності підприємств / С.Я. Салига, К.С. Салига, Л.І. Кирилова та ін. Запоріжжя : ГУ ЗІДМУ, 2013. 55 с.

61. Управлінський облік : навч. посіб. / М.Х. Корецький, Н.В. Дацій, Л.В. Пельп'як. К. : Центр учбової літератури, 2017. 296 с.

62. Федулова Л. І. Менеджмент організацій: підручник. К.: Либідь, 2023. 448 с.

63. Цал-Цалко Ю.С. Витрати підприємства : навч. посібник. К. : ЦУЛ, 2002. 656 с.

64. Цимбалюк Л.Г. Чинники, резерви та шляхи підвищення ефективності підприємства. Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу № 3(15). 2019. С. 88-95.

65. Черваньов В.П. Менеджмент інвестиційної діяльності: Управління формуванням джерел фінансових ресурсів інвестування діяльності підприємства К. : МАУП, 2018. 124 с.
66. Швиданенко Г. О. Економіка підприємства: Підручник. Київ, 2019. 598 с.
67. Швиданенко Г.О., Теплюк М.А., Декрет І.І. Забезпечення конкурентних переваг у контексті формування ресурсного портфеля підприємства. Молодий вчений (Економічні науки). 2016. № 12.1 (40). С. 1001–1005.
68. Шевченко Л. С. Економіка підприємства: Навч. посібник. Харків, 2017. 208 с.
69. Шегда А. В. Економіка підприємства: Навч. посібник. А. В. Шегда, К.: Знання, 2006. 614 с.
70. Школьник І. О. Фінансовий аналіз : навч. посібник. К. : Центр учбової літератури, 2016. 368 с.
71. Щербатюк В. В. Суть ефективності як економічної категорії. Економіка і організація управління. 2016. № 4. С. 390-395.
72. Яковенко Т. І. Організаційно-економічний механізм забезпечення ефективності діяльності підприємств. Полтава, 2016. 247 с.

